

ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่า

A SURVEY OF THE ATTITUDE OF RESIDENTS OF CHANTHABURI PROVINCE
TOWARDS THE PROBLEMS CAUSED BY WILD ELEPHANTS
AND THE PROPOSED GUIDELINES FOR SOLUTIONS

ภาคนิพนธ์

ของ

รุจิรา คำรอด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กุมภาพันธ์ 2560

ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่า

A SURVEY OF THE ATTITUDE OF RESIDENTS OF CHANTHABURI PROVINCE

TOWARDS THE PROBLEMS CAUSED BY WILD ELEPHANTS

AND THE PROPOSED GUIDELINES FOR SOLUTIONS

ภาคนิพนธ์

ของ

รุจิรา คำรอด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กุมภาพันธ์ 2560

ใบรับรองภาคินิพนธ์

เรื่อง

ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่า

A Survey of the Attitude of Residents of Chanthaburi Province towards the Problems

Caused by Wild Elephants and the Proposed Guidelines for Solutions

รุจิรา คำรอด

คณะกรรมการสอบภาคินิพนธ์

..... ประธานสอบภาคินิพนธ์

(อาจารย์ ดร.วัญศิริ เจริญทรัพย์)

..... ประธานที่ปรึกษาภาคินิพนธ์

(อาจารย์ ดร.วัญศิริ เจริญทรัพย์)

..... กรรมการที่ปรึกษาภาคินิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

..... กรรมการสอบภาคินิพนธ์

(อาจารย์ ดร.เชษฐณรงค์ อรชุน)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

วันที่ 21 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

รุจิรา คำรอด. (2560). **ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางแก้ไข**
ปัญหาช้างป่า. ภาคนิพนธ์. ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
รำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

ขวัญศิริ เจริญทรัพย์ ปร.ด. (การพัฒนาชนรรมาภิบาล)

ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ปร.ด. (รัฐศาสตร์)

กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี วิธีการวิจัยใช้การวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างประชากรในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี จำนวน 400 คน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาช้างป่า ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในภาพรวมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ 1) ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเห็นด้วยมาก ได้แก่ ช้างป่าควรถือว่าเป็นสัตว์ประจำชาติของไทยที่คู่บ้านคู่เมืองมาช้านาน ภาวะแห้งแล้งในป่ามีผลให้เกิดปัญหาช้างป่าและมติที่ประกาศให้วันที่ 13 มีนาคมของทุกปีเป็นวันช้างไทยเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว 2) ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเห็นด้วย ได้แก่ การสูญเสียที่อยู่อาศัยของช้างเป็นปัจจัยที่คุกคามช้างป่า การบุกเบิกป่าปลูกพืชเศรษฐกิจมีผลตามมาทำให้ช้างป่าบุกกินพืชไร่ และช้างเป็นสัตว์ที่มีบุญคุณเพราะช่วยปกป้องเอกราชของไทย ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีในภาพรวมสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ 1) ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเห็นด้วยมาก ได้แก่ การปลูกพืชเป็นอาหารให้ช้างโดยมากในป่า การจ่ายค่าชดเชยแก่เกษตรกรที่ช้างบุกรุกและการพัฒนาดินโป่งเทียมในป่า 2) ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเห็นด้วย ได้แก่ การอพยพช้างระหว่างพื้นที่ให้มีวิธีการที่เหมาะสม รัฐควรจัดพื้นที่ให้ช้างอยู่ร่วมภายใต้การดูแลของชุมชนและการติดหลอดไฟแสงสว่างในแหล่งชุมชนเพื่อไล่ช้าง 3) ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติไม่แน่ใจ ได้แก่ การยกเลิกกฎหมายคุ้มครองช้างป่าในฐานะสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อกำจัดช้างได้

คำสำคัญ : ปัญหาช้างป่า แนวทางแก้ไข

Rujira Komrod. (2017). **A Survey of the Attitude of Residents of Chanthaburi Province towards the Problems Caused by Wild Elephants and the Proposed Guidelines for Solutions.** Independent Study, M.P.A. (Local Governemnt). Chanthaburi : Rambhai Barni Rajabhat University.

Advisory Committee

Kwansiri Charoensup Ph.D. (Good Governance Development)	Chairman
Associate Professor Chaiyon Praditsilp Ph.D. (Political Science)	Member

Abstract

The research aimed to survey the attitudes of residents of Chanthaburi Province towards the problems caused by wild elephants and the proposed guidelines for solutions. The mixed methods of quantitative and qualitative research methods were used in this study. The quantitative data were collected from 400 residents who responded to the questionnaire. The qualitative data were obtained from in-depth interviews with key informants having personal knowledge of and experience with the problems and the solutions regarding the wild elephants. The research findings regarding the problems of the wild elephants revealed the residents of Chanthaburi province strongly agreed that: 1) The elephants are national heritage animals of Thailand; 2) The wild elephant problems had been caused by drought conditions in the forest; 3) It was appropriate to declare March 13th as National Elephant Day. The findings also showed the Chanthaburi residents agreed that: 1) Loss of natural habitat was a cause of the problems; 2) Deforestation caused the wild elephants to invade and eat cultivated crops; 3) Thai people remembered favorably the historical role of the elephants in the defense of Thailand's Independence. The research findings regarding the proposed guidelines for the solutions to the wild elephant problems revealed that the residents of Chanthaburi province strongly agreed that: 1) Plants should be cultivated in the forest for elephant consumption; 2) Farmers who suffered losses from the wild elephant incursions should be compensated by the government; 3) Artificial salt licks should be placed and maintained in the forest. The findings also showed the Chanthaburi residents agreed that: 1) Elephant migration paths should be established; 2) The Government should provide land for a community controlled and managed wild life preserve for the elephants;

3) Lights should be installed in the communities to keep the wild elephants away. The residents of Chanthaburi were uncertain if they agreed with a proposition to abolish the wild elephant protection law as a means to solve the problems.

Keywords: Wild Elephant Problems, Guidelines

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาตรวจสอบแก้ไข
ข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์
ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น อาจารย์ ดร.ขวัญศิริ
เจริญทรัพย์ อาจารย์ ดร.เชษฐณรงค์ อรชุน ประธานและกรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ และอาจารย์
จำลอง แสนเสนาะ ที่กรุณาให้คำแนะนำแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในการทำรายงาน
วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการ
ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลต่างๆ เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์
ประสาทวิชาความรู้ให้แนวทางซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษา และผู้ที่ให้การสนับสนุนตลอดจน
เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีทุกท่าน ที่ได้อนุเคราะห์ให้ความสะดวกในขั้นตอน
ต่างๆ เป็นอย่างดีจนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทเวทิตาแด่
บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

รุจิรา คำรอด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
	สมมติฐานการวิจัย.....	5
2	แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
	แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ.....	6
	ความหมายของทัศนคติ.....	6
	ลักษณะของทัศนคติ.....	7
	การวัดทัศนคติและมาตรวัดทัศนคติ.....	8
	ความสำคัญของทัศนคติ.....	9
	มิติของทัศนคติ.....	10
	ลักษณะสำคัญของทัศนคติ.....	10
	องค์ความรู้เกี่ยวกับช้าง.....	11
	ช้างในประเทศไทย.....	11
	สถานภาพของช้างป่าในประเทศไทย.....	11
	พื้นที่อนุรักษ์ช้างป่าที่สำคัญ.....	12
	สถานภาพ.....	12
	ปัจจัยคุกคาม.....	12
	การแก้ไขปัญหาช้างป่าโดยการจัดทำแนวเชื่อมต่อป่า.....	12
	ลักษณะทั่วไปของช้าง.....	12
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 21
การวิจัยเชิงปริมาณ..... 21	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 21	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 22	
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ..... 23	
องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัย..... 23	
การทดสอบเครื่องมือ..... 23	
การวิเคราะห์ข้อมูล..... 24	
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 24	
การวิจัยเชิงคุณภาพ..... 25	
บทที่	หน้า
4	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 27
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 27	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 27	
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 48
สรุปผลการวิจัย..... 48	
การอภิปรายผล..... 49	
ข้อเสนอแนะ..... 50	
บรรณานุกรม..... 51	
ภาคผนวก..... 54	
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย..... 55	
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 59	
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย..... 64	
ประวัติย่อผู้วิจัย..... 67	

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
2 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	27
3 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ.....	28
4 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา.....	28
5 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามที่อยู่อาศัย.....	29
6 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน.....	30
7 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร.....	30
8 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	31
9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี.....	32
10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี.....	35
11 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามเพศ.....	38
12 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามเพศ.....	38
13 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามอายุ.....	39
14 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามอายุ.....	39
15 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามการศึกษา.....	40
16 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามการศึกษาเป็นรายคู่.....	40
17 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามการศึกษา.....	41
18 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามที่อยู่อาศัย.....	41

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
19 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาข้างป่าในจังหวัดจันทบุรีที่คนต่างถิ่นเข้ามาตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นรายคู่.....	42
20 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามที่อยู่อาศัย.....	43
21 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาข้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามระยะเวลา.....	44
22 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามระยะเวลา.....	42
23 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามการรับรู้ข่าวสาร.....	45
24 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาข้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามอาชีพ.....	45
25 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามอาชีพ.....	46
26 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ทศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาข้างป่าและแนวทางการแก้ไขปัญหาข้างป่า.....	47

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
-----------------------------	---

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ปัญหาช้างป่าเป็นประเด็นร้อนที่ขยายวงกว้างและทวีความรุนแรงมากขึ้น เริ่มตั้งแต่อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน และอุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น พาดยาวไปทางทิศตะวันออกต่อเนื่องไปยังเทือกเขาสอยดาวและเขาคิชฌกูฏ รวมกันเป็นพื้นที่ป่ารอยต่อห้าจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ในภาคตะวันออก ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2559 : 2)

จากสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์นี้ทำให้เกิดปัญหาช้างป่า ที่อาศัยอยู่ในป่าแห่งนี้เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างรวดเร็วจนมีจำนวนช้างป่าในปัจจุบันประมาณ 350 ตัว และนับวันจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดปัญหาช้างป่าลงมาทำร้ายราษฎรจนถึงแก่ชีวิตและทำความเสียหายต่อพืชผลทางการเกษตร สร้างความหวาดกลัวให้แก่ราษฎรจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนต่อชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรและสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม (ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2559 : 2)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา มีปรากฏการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นมาใหม่ในจังหวัดจันทบุรี คือพบว่าหลายพื้นที่ในจังหวัดจันทบุรีต้องเจอกับสภาพปัญหาช้างป่าออกมาหากินในพื้นที่สวนเกษตร ในช่วงกลางคืน ทำลายสวนผลไม้ และของใช้ในชุมชนให้ได้รับความเสียหาย การออกมากินพืชสวนพืชไร่และทำร้ายชาวบ้านของช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี พืชสวนทางการเกษตรโดยเฉพาะ สวนยางพารา สวนผลไม้ สวนพืชผัก ไร่มันสำปะหลัง และพื้นที่สำหรับการทำนาข้าว เป็นต้น ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ประกอบกับช่วงเวลาที่ผ่านมามีผู้คนบาดเจ็บและเสียชีวิตเพราะถูกช้างป่าทำร้ายในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ดังนี้

เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2556 ช้างป่าพลายสีดอ ซึ่งแตกโขลงเข้ามาหากินในสวนผลไม้ของชาวบ้านจนได้รับความเสียหาย ล่าสุด ยังเดินหากินในพื้นที่กลางชุมชน ตำบลมะขาม ตำบลปลั้ว ตำบลมะขามเมืองใหม่ และบนถนนสายจันทบุรี-สระแก้ว อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ทำให้การจราจรติดขัด สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้าน ขณะที่ชาวบ้านหลายคนแตกตื่นวิ่งหนีตายเข้าไปหลบในบ้านเพราะเกรงว่าจะถูกทำร้าย (“ช้างป่าแม่ลูกอ่อนเหยียบชาวบ้าน”. 2556 : 1)

นอกจากนี้ ช้างป่ายังได้ทำลายป้ายบอกทาง ป้ายโฆษณาที่ตั้งอยู่ริมถนนจนได้รับเสียหายหลายป้าย โดยเจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองเคียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลมะขามเมืองใหม่ ปลั้ว มะขาม และบ่อเวฬุ ได้กระจายกำลังใช้ถังสีฟ้าและ

ป้ายสีขาว ด้อนข้างป่าพลายสีดอไม่ให้เข้าไปทำร้ายชาวบ้าน ตลอดจนบ้านเรือนและสวนผลไม้ (“พลายสีดอลุยสวน,” 2558 : 18) ซึ่งการด้อนพลายสีดอ เจ้าหน้าที่ต้องกันพื้นที่บนถนนจันทบุรี-สระแก้ว พร้อมขอร้องให้ประชาชนงดการใช้รถจักรยานเป็นการชั่วคราว เพราะเกรงว่าพลายสีดอเกิดอาการเครียด ทำร้ายเจ้าหน้าที่และชาวบ้านนายเกรียงเดช เข้มทอง ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี กล่าวว่า ช้างป่าที่ก่อเหตุเป็นช้างป่าเกรงาบิดที่ทำร้ายชาวบ้านจนเสียชีวิตมาแล้ว และจังหวัดยังยืนยันที่จะขอให้กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช เร่งนำช้างป่าตัวนี้ออกจากพื้นที่ เพราะปล่อยไว้ อาจมีชาวบ้านถูกทำร้ายจนเสียชีวิตเพิ่มขึ้นอีก (“ช้างป่าแม่ลูกอ่อนเหยียบชาวบ้าน”, 2556 : 10)

กรณีที่ชาวบ้านตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี แจ้งว่า โขลงช้างป่ากว่า 70 ตัว ที่เคยเดินข้ามเขาอ่างฤๅไน เข้ามหากินในพื้นที่ เมื่อช่วงที่ 4 - 5 เดือนที่ผ่านมา ปัจจุบันจำโขลงได้พาโขลงช้างป่าดังกล่าวกลับเข้ามาหากินอีกครั้ง โดยขยายพื้นที่ไปยัง ตำบลเขาแก้ว อำเภอท่าใหม่ ที่มีช้างป่าแม่ลูก รวม 5 ตัว และยังไม่ยอมกลับขึ้นเขา ล่าสุด นายอยู่ เสนาธรรม ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2 ศรีราชา ที่ได้เดินทางมาตรวจสอบ พร้อมเปิดเผยว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาในขณะนี้ได้มีการจัดตั้งเจ้าหน้าที่ชุดไล่ด้อนช้างป่า ไว้ครอบคลุมทุกจุดที่มีช้างป่าลงมาสร้างความเดือดร้อน ซึ่งเจ้าหน้าที่ชุดนี้จะมีหน้าที่เข้าไปดูแลความปลอดภัยให้กับชาวบ้าน ร่วมกับผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ชุดไล่ด้อนช้างป่า ในการไล่ด้อนช้างป่าให้กลับพื้นที่ป่าดั้งเดิม รวมทั้งทางกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชมีการทำรั้วไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว ตลอดแนวชายเขาที่โขลงช้างป่ากว่า 70 ตัว ทำการบุกรุก ความยาว 43 กิโลเมตร เพื่อป้องกันโขลงช้างป่าลงจากเขาเข้ามาบุกกัดกินเหยียบย่ำพืชผลการเกษตรของชาวบ้านได้รับความเสียหาย และการดำเนินการทำตุ๊กตช้างให้แล้วเสร็จ ซึ่งปัญหาทุกวันนี้จะพบได้ว่า ประชากรช้างป่าเพิ่มขึ้นทุกปี กำลังเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าไปดูแลมีน้อย ทำให้ปัญหาช้างป่าบุกพื้นที่ชาวบ้านและทำร้ายชาวบ้านยังพบเห็นอย่างต่อเนื่อง (“พลายสีดอลุยสวน”, 2558 : 18)

จากปรากฏการณ์ที่กล่าวมาแล้วเป็นจากคำบอกเล่าของชาวบ้านผู้ได้รับผลกระทบ รวมถึงภาพข่าวที่ปรากฏตามสื่อสาธารณะ เช่น สื่อทางวิทยุ สื่อทางหนังสือพิมพ์ สื่อทางโทรทัศน์ เป็นสาเหตุสำคัญทำให้หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้ความพยายามในการร่วมมือแสวงหาแนวทางแก้ไข ถึงกระนั้นก็ตาม แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะเข้ามาดูพื้นที่และพยายามช่วยเหลือแก้ไข แต่ก็ยังไม่สามารถยุติความขัดแย้งระหว่างประชาชนในจังหวัดจันทบุรีกับช้างป่าได้ (“พลายสีดอลุยสวน”, 2558 : 18)

ในท่วงทำนองเดียวกันจากการออกมาหากินพืชผัก ผลไม้และทำร้ายชาวบ้านจนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตของช้างป่ามีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาดังกล่าวซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาระดับจังหวัดที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิดปัญหามากขึ้นในการ

แก้ไขปัญหาก็ต้องเข้าใจปัญหาและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อช้างป่า เพื่อที่จะได้เป็นการแก้ไขปัญหอย่างถูกวิธี ด้วยสาเหตุดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของประชาชนจังหวัดจันทบุรีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหของช้างป่า นี้ขึ้นมา โดยมีความมุ่งหวังว่าจะสามารถนำไปสู่การจัดการแก้ไขปัญหช้างป่าให้ดีขึ้นได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อมาตรการแก้ไขปัญหช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คาดว่าผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีจะสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะทำแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหช้างป่าสำหรับการวางแผนป้องกันการเกิดปัญหาระหว่างคนกับช้างป่าต่อไปในอนาคต
2. คาดว่าผลการศึกษานี้จะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนมาตรการแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างคนกับช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีและสถานที่ใกล้เคียงได้อย่างเป็นระบบ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตในด้านช่วงเวลาของการวิจัย
งานวิจัยนี้เริ่มศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 จนถึง พ.ศ. 2559 เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวพื้นที่จังหวัดจันทบุรี มีโขลงช้างป่าบุกรุกเข้ามาทำลายทรัพย์สิน พืชผลทางการเกษตร สวนผลไม้เสียหายเป็นจำนวนมาก อีกทั้งได้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นถึงขั้นการทำร้ายชาวบ้านให้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตอย่างต่อเนื่อง
2. ขอบเขตในด้านพื้นที่ของการวิจัย
ผู้วิจัยใช้พื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรีเนื่องจากเป็นพื้นที่ช้างป่ารอยต่อ 5 จังหวัดที่มีช้างป่าออกจากป่าเขาที่เคยอยู่อาศัยและมาสร้างความเดือดร้อนเสียหายให้กับชาวบ้าน ทั้งความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
3. ขอบเขตในด้านประชากรของการวิจัย
ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตอำเภอเมืองจันทบุรีจังหวัดจันทบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะกำหนดนิยามศัพท์ไว้ดังนี้

ทัศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้มของพฤติกรรมของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาล้างป่าซึ่งผลออกมาในทางประเมินค่าอันอาจเป็นไปได้ในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ และสภาวะความพร้อมทางจิตนี้จะต้องอยู่นานพอสมควร

ประชาชน หมายถึง ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดจันทบุรี

ล้างป่า หมายถึง กลุ่มโหลงช้างที่เคยอยู่อาศัยในป่า บริเวณเขาอ่างฤๅไน และป่ารอยต่อจังหวัดในภาคตะวันออก และมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับป่าและธรรมชาติมาตั้งแต่เกิด

การแก้ไขปัญหาล้างป่า หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการต่างๆ ที่ทำให้เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับช้างป่าในเขตจังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ที่อยู่อาศัย
5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน
6. ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร
7. อาชีพ

ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาล้างป่าและแนวทางการแก้ไขปัญหาล้างป่า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแผนภาพที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม โดยตัวแปรตาม ได้ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า ส่วนตัวแปรต้น ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ช่องทางในการรับรู้ข่าวสารและอาชีพ

สมมติฐานการวิจัย

จากแนวคิดหลักและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถกำหนดสมมติฐาน ได้ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
2. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
3. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
4. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มี ที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
5. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
6. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
7. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสำรวจองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย สามารถสรุปเป็นหัวข้อต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
 - 1.1 ความหมายของทัศนคติ
 - 1.2 ลักษณะของทัศนคติ
 - 1.3 การวัดทัศนคติและมาตรวัดทัศนคติ
 - 1.4 ความสำคัญของทัศนคติ
 - 1.5 มิติของทัศนคติ
 - 1.6 ลักษณะสำคัญของทัศนคติ
2. องค์ความรู้เกี่ยวกับช้าง
 - 2.1 ช้างในประเทศไทย
 - 2.2 สถานภาพของช้างป่าในประเทศไทย
 - 2.3 พื้นที่อนุรักษ์ช้างป่าที่สำคัญ
 - 2.4 สถานภาพ
 - 2.5 ปัจจัยคุกคาม
 - 2.6 การแก้ไขปัญหาช้างป่าโดยการจัดทำแนวเชื่อมต่อป่า
 - 2.7 ลักษณะทั่วไปของช้าง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง เป็นศัพท์ทางการศึกษาด้านจิตวิทยา เป็นความเชื่อ ความรู้สึก และเป็นเครื่องแสดงพฤติกรรมของบุคคล ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นคำที่มีความหมายกว้าง มีความหมายในทางเดียวกับเจตคติ นักวิชาการทางสังคมวิทยาได้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กันตามแนวความคิดของแต่ละคน ซึ่งนักวิชาการเหล่านั้นได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ในแง่มุมต่าง ๆ กัน ดังนี้

ทัศนคติ เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า ทัศน ซึ่งแปลว่า ความเห็น กับคำว่า คติ ซึ่งแปลว่า แบบอย่างหรือลักษณะ เมื่อรวมกันจึงแปลได้ว่า ลักษณะของความเห็น ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกส่วนตัว ที่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 215)

เจเลียว บุรีภักดี (2540 : 28) ได้ให้ความหมายว่า ทศนคติ เป็นความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ที่มีต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ทศนคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ นั้นเกิดจากประสบการณ์หรือ การเรียนรู้ทั้งสิ้น ดังนั้น จึงอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามประสบการณ์และการเรียนรู้ ที่ได้รับเพิ่มเติม แต่กระบวนการเปลี่ยนแปลงอาจเร็วหรือช้าแล้วแต่ชนิดของทศนคติและประสบการณ์ ใหม่ที่จะได้รับ

อุทุมพร ไพลิน (2540 : 19) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่าเป็นลักษณะทางจิตใจของบุคคล ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดพฤติกรรมปรากฏออกมาตาม ความรู้สึกของตนต่อสิ่งเร้า ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต่อเหตุการณ์หรือวัตถุ โดยแสดงออกมาใน ทางการสนับสนุนหรือต่อต้าน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 321) ให้ความหมายของคำว่า เจตคติ หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึก ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและให้ความหมายของคำว่า ทศนคติ หมายถึง แนวความคิดเห็น

ลักษณะของทศนคติ

- จิตยา สุวรรณะชญ (2520 : 602) กล่าวถึงลักษณะของทศนคติว่า มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ
1. ทศนคติเป็นสภาวะก่อนที่พฤติกรรมได้ตอบจะเกิดขึ้นต่อเหตุการณ์หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือจะเรียกว่าเป็นสภาวะที่จะมีพฤติกรรมจริง
 2. ทศนคติจะมีความคงอยู่ในช่วงระยะเวลา คือ มีความมั่นคงถาวรพอสมควรเปลี่ยนแปลง ได้ยาก แต่มิได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง
 3. ทศนคติเป็นตัวแปรที่จะนำไปสู่ความสอดคล้องของพฤติกรรมกับความรู้สำนึกคิด ไม่ว่าจะ เป็นไปในรูปแบบของการแสดงโดยวาจาหรือความรู้สึก ตลอดจนการที่ต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยง ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
 4. ทศนคติ มีคุณสมบัติเป็นแรงจูงใจในอันที่จะทำใ้บุคคลประเมินผลเลือกส่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหมายถึง การกำหนดทิศทางของพฤติกรรมที่เป็นจริงด้วย

สุวิรัช รัตนมณี โชติ (2536 : 12) กล่าวถึง ลักษณะของเจตคติหรือทศนคติไว้ว่าเป็นสิ่งที่ เกิดจากการเรียนรู้หรือเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดเป็นสภาพ ทางจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของบุคคลเพราะเป็นส่วนประกอบที่กำหนดแนวทาง ให้ทราบล่วงหน้า ถ้าบุคคลประสบสิ่งใดๆ แล้ว บุคคลนั้นจะมีท่าทีต่อบุคคลนั้นในลักษณะใด แม้ว่า จะเป็นสภาวะทางจิตใจที่มีความมั่นคงพอสมควร แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้อันเนื่องมาจากอิทธิพล ของสิ่งแวดล้อมต่างๆ และการเรียนรู้

ทศนคติเกิดได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ทางบวกเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในลักษณะความพึงพอใจเห็นด้วยทำใ้บุคคล อยากจะกระทำ อยากได้ อยากเข้าใจ หรือปฏิบัติในสิ่งที่ดี ในสิ่งนั้นๆ

2. ทางลบเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในลักษณะของความไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ทำให้บุคคลเกิดความเบื่อหน่าย หินห่างจากวัตถุนั้นหรือสภาพการณ์นั้นๆ

สุวิรัช รัตนมณี โชติ (2536 : 13-14) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านตัวบุคคล (Individual) อายุ ความเจ็บป่วย การศึกษา บุคลิกภาพต่างกันย่อมมีผลทำให้เจตคติของคนต่างกันไป โดยที่ผู้สูงอายุมาก มักจะอนุรักษ์นิยมผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงสามารถพิจารณาสิ่งที่มาชักจูงใจให้เกิดและยอมรับทัศนคติใหม่ได้ต่างกัน สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Communication From Other) บุคคลจะเกิดเจตคติเมื่อได้ติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่น ทัศนคติของบุคคลมักจะเปลี่ยนไปตามทัศนคติของหมู่คณะ เนื่องจากบุคคลมีทัศนคติที่เหมือนกันมีโอกาสที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นสาเหตุให้บุคคลมีความคิดความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือนกัน การได้รับประสบการณ์เฉพาะด้าน (Specific Experience) บุคคลจะเกิดทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเมื่อได้รับประสบการณ์สิ่งนั้นด้วยตัวเอง และรู้สึกประทับใจต่อประสบการณ์นั้นอย่างคงที่และเป็นเวลานาน ซึ่งอาจจะเป็นความประทับใจในทางบวกหรือลบได้

2. องค์ประกอบของสถาบัน (Institutional Factor) สถาบันทุกสถาบันย่อมมีกฎ ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนแนวทางให้บุคคลได้ปฏิบัติ บุคคลอาจเกิดทัศนคติเนื่องมาจากอิทธิพลของสถาบันที่เกี่ยวข้องได้การที่จะรู้ว่าบุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ ในทางบวกหรือทางลบนั้น สามารถวัดได้ด้วยการให้บุคคลได้แสดงความรู้สึกและพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นๆ

การวัดทัศนคติและมาตรวัดทัศนคติ

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531 : 2-10) กล่าวว่าเนื่องจากการวัดทัศนคติเป็นการวัดภาวะโน้มน้าะเชิงในการแสดงออกไม่ใช่การกระทำ แต่เป็นความรู้สึก ซึ่งมีลักษณะอัตนัย (Subjective) บุคคลอาจไม่ให้ข้อเท็จจริงด้วยความจริงใจ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวและการแสดงออกต่อสิ่งใดนั้นไม่ว่าเป็นรูปวาดหรือการเขียนก็ตาม บุคคลมักจะไตร่ตรองถึงความเหมาะสมตามสถานการณ์ทางสังคม คือความปกติวิสัยตามค่านิยม ตามการยอมรับและการไม่ยอมรับและการเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบของคนส่วนใหญ่ในสังคม

ดังนั้น จึงยังไม่มีผู้ใดค้นพบวิธีการที่จะวัดทัศนคติหรือทำที่ความรู้สึกของบุคคลโดยตรง อันจะเป็นดัชนีที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้อย่างชัดเจน นอกจากเพียงการบันทึกจากคำพูด การวัดทัศนคติจึงเป็นเพียงการบันทึกจากคำพูด และพยายามหาความสัมพันธ์ระหว่างคำพูดและบุคคลนั้นกับสิ่งหรือค่านิยมของเขา มีผู้ทำการวัดสามารถมองเห็นและนี่ก็เป็นเพียงการคาดประมาณทัศนคติของบุคคลนั้นเท่านั้น

แบบวัดทัศนคติที่นิยมใช้กัน คือ มาตรวัดทัศนคติของลิเคอร์ต (Likert Scale) วิธีสร้างแบบวัดทัศนคติของลิเคอร์ต ครั้งแรกจะต้องรวบรวมข้อความที่เกี่ยวข้อง ในสิ่งที่จะศึกษามากที่สุด นำข้อความที่รวบรวมได้ไปลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา โดยให้เลือกตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพียงอย่างเดียวหนึ่งต่อข้อความแต่ละข้อ การเปรียบเทียบทัศนคติให้เป็นคะแนนข้อความที่สนับสนุนคำตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 คะแนน และลดลงเรื่อย ๆ จนถึงคำตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

ส่วนข้อความที่ต่อต้าน ถ้าตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 คะแนน และลดลงเรื่อย ๆ จนถึงคำตอบเห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 คะแนน

ดังนั้นสรุปได้ว่า ถ้าบุคคลมีแนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งใดก็จะไม่สามารถมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นได้ และการที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งใดต่างกัน ก็เนื่องมาจากบุคคลมีแนวคิดต่างกัน ดังนั้น จึงนับได้ว่าองค์ประกอบด้านความคิดเป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐานของทัศนคติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคลทั้งในทางบวกและทางลบ ในขณะเดียวกัน องค์ประกอบด้านพฤติกรรมก็มีความสำคัญต่อการคาดคะเนทัศนคติของบุคคลได้เช่นกันว่ามีทัศนคติไปในทิศทางใด เพราะเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็แสดงว่ามีทัศนคติในทางบวก แต่ถ้าแสดงพฤติกรรมไปในทางต่อต้านก็แสดงว่ามีทัศนคติในทางลบ ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นของสมาชิกสภาพความที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือจากสิ่งแวดล้อมที่ตนได้รับทราบหรือได้เห็น ความรู้สึกและความคิดดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดความรู้สึกในทางอารมณ์ เป็นไปในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งจะทำให้สมาชิกผู้นั้นมีการตอบสนองหรือแสดงปฏิกิริยา ซึ่งเป็นไปได้ทั้งในทางสนับสนุนหรือต่อต้านขัดแย้ง

ความสำคัญของทัศนคติ

นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญของทัศนคติไว้ดังนี้

นิพนธ์ คันธเสวี (2511 : 9) เห็นว่าทัศนคติเป็นสิ่งที่บ่งบอกทิศทางของอาการแสดงออกของบุคคลที่จะกระทำต่อสิ่งนั้น บุคคลหรือสถานการณ์ ทัศนคติจึงมีความสำคัญในการมีปฏิกิริยาโต้ตอบสิ่งต่างๆ ดังกล่าว หากบุคคลกระทำหรือแสดงอะไรสักอย่างออกมาต่อสิ่งใดย่อมทำไปตามทัศนคติที่เขามีต่อสิ่งนั้นๆ ทัศนคติจึงมีอิทธิพลในการแสดงออกพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความสัมพันธ์ทางสังคม

จากแนวคิดของทัศนคติ สรุปได้ว่า ทัศนคติหรือทัศนคตินั้นมีความสำคัญในการบอกทิศทางของอาการทำนายพฤติกรรมที่บุคคลจะแสดงออกมา เราสามารถแยกทัศนคติได้ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ ทัศนคติทางบวกหรือเห็นด้วยทำให้บุคคลต้องการเข้าใกล้สิ่งนั้นๆ และทัศนคติทางลบหรือไม่เห็นด้วย ทำให้บุคคลพยายามที่จะหลีกเลี่ยงที่จะเข้าใกล้สิ่งนั้นๆ

มิติของทัศนคติ

มิติของทัศนคติ มี 7 ประการ คือ (สัทธ์ สุทรเสถียร, 2531 : 6 - 7)

1. ความเข้มข้น (Intensity) คือมีลักษณะอื่นๆ ของทัศนคติเข้ามาประกอบทำให้เกิดความเข้มข้น เช่น ความมั่นใจ ความสำคัญของจุดมุ่งหมายที่มีต่อวัตถุประสงค์ของทัศนคติ
2. ขนาดหรือปริมาณ (Magnitude) คือปริมาณการชอบหรือไม่ชอบว่ารุนแรงเพียงใด ชอบมาก ชอบน้อยหรือไม่ชอบเลย เช่น ปริมาณความชอบ ความพอใจของเล่นที่ทำมาจากพลาสติกมากหรือน้อยเพียงใด
3. ความเด่น (Salience) คือความพร้อมที่จะแสดงทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เป็นคนที่ชอบของเล่น เมื่อผ่านร้านค้าที่ขายของเล่นมักจะเดินเข้าไปเดินชม
4. ความเป็นแกนสำคัญของชีวิต (Centrality) คือการที่บุคคลมีเจตคติบางอย่างสูงมากทำบุคคลมองโลกและชีวิตโดยใช้ทัศนคตินี้เป็นหลัก
5. องค์ประกอบของเจตคติ คือมองทัศนคติของบุคคลในด้านความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้สึก และพฤติกรรม
6. ด้านจิตสำนึก (Consciousness) คือมองว่าทัศนคตินั้นอยู่ในระดับใดในจิตสำนึกหรือจิตไร้สำนึก
7. ด้านความมั่นคง (Stability) มองว่าทัศนคตินั้นมั่นคง ยึดหยุ่นเพียงใด

ลักษณะสำคัญของทัศนคติ

จากคำจำกัดความขององค์ประกอบของทัศนคติและมิติของทัศนคติ สามารถสรุปลักษณะสำคัญของทัศนคติได้ดังนี้

1. ทัศนคติไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ภายหลังจากสิ่งแวดล้อม
2. ทัศนคติเป็นพฤติกรรมภายใน ไม่อาจทราบได้จนกว่าจะแสดงออก
3. ทัศนคติไม่อาจวัดได้โดยตรง แต่สามารถอนุมานได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก
4. ทัศนคติ เป็นสภาวะทางจิตใจ ที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิด และเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออก
5. พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลอาจไม่ตรงกับทัศนคติก็ได้ เพราะอาจมีเหตุผลทางสังคมที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาเช่นนั้น
6. เจตคติอาจเปลี่ยนแปลงได้

องค์ความรู้เกี่ยวกับช้าง

ช้างในประเทศไทย

ช้างไทยอยู่ในตระกูล Indian Elephant หรือ Asian Elephant มีถิ่นกำเนิด และอาศัยอยู่ในป่าโปร่งชื้นที่มีน้ำและอาหารอุดมสมบูรณ์ทุกจังหวัด โดยกระจายตัวอยู่ทางด้านเหนือ ด้านตะวันตก ด้านใต้และเขตติดต่อกับทางพม่า ในประเทศไทยมีการแบ่งแยกช้างตามสถานะและความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันออกเป็น 2 ประเภท คือ ช้างป่าและช้างเลี้ยง (สมาพร คล้ายวิเชียร และคณะ. 2550 : 21)

1. ช้างป่ามีถิ่นฐานอยู่ตามป่าเมืองร้อนป่าดงดิบเขตร้อน ชายฝั่งทะเลและบริเวณเทือกเขา สภาพการดำรงชีวิตในขณะที่ช้างอยู่ในป่า สีของมันจะกลมกลืนไปกับสิ่งแวดล้อมซึ่งสังเกตเห็นได้ยาก แต่ช้างจะทำเสียงต่างๆ เบาๆ อยู่ในลำคอเป็นสัญญาณติดต่อกันตลอดเวลาเพื่อบอกตำแหน่งซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถสื่อสารกันกันได้ด้วยการส่งเสียงอินฟราซาวด์ ซึ่งจะคลื่นเสียงความถี่ต่ำ การหากินของช้างจะมีขนาดกว้างและสามารถหมุนเวียนได้ตลอดทั้งปี จากการที่ช้างกินอาหารจึงมีการขับถ่ายมาก มูลช้างจะเป็นจุดอ่อนอย่างหนึ่ง โดยเป็นเครื่องมือชี้ให้บรรดานายพราน สามารถติดตามล่าช้างได้สะดวกยิ่งขึ้น

2. ช้างเลี้ยง ในอดีตจะแบ่งช้างเลี้ยงออกเป็น 3 พวกใหญ่ๆ คือ

2.1 ภาคอีสาน เลี้ยงเพื่อเป็นสัตว์เลี้ยงใช้งานบ้างเล็กน้อย ถ้ามีลักษณะดีจะใช้เป็นช้างต่อในการจับช้าง (โดยวิธี โพนช้าง) ที่ประเทศลาว เขมร เมื่อได้ช้างป่าก็จะทำการฝึกและตัวช้างที่ดีเก็บไว้ ส่วนที่ไม่สวยฝึกไม่ได้ก็จะขายไปลากไม้ที่ภาคเหนือหรือภาคใต้

2.2 ช้างภาคเหนือ เลี้ยงเพื่อเป็นสัตว์ใช้งานใช้ในการทำไม้เป็นหลัก มักไม่จับช้างเอง แต่จะไปซื้อช้างที่ใช้งานได้แล้วจากภาคอีสานและจากกระเหรี่ยงบริเวณชายแดน

2.3 ช้างกระเหรี่ยง เลี้ยงเพื่อเป็นสัตว์ใช้งานชักลากไม้และบรรทุกสิ่งของ ส่วนมากจะจับช้างเองได้โดยใช้เพนียดเล็ก หลุมพราง ฯลฯ มักจะขายช้างในหมู่บ้านเดียวกันหรือไม่ก็ขายให้กับคนทางภาคเหนือ แต่ในปัจจุบันมีการจำแนกช้างเลี้ยงแตกต่างจากในอดีต

สถานภาพของช้างป่าในประเทศไทย

1. จำนวนประชากร

ประชากรช้างป่าในประเทศไทยมีประมาณ 3,000 -5,000 ตัว (ศุภนิจ วินิตพรสวรรค์ และธนาวุฒิ ศิริมานะกุล. 2557 : 9)

2. การกระจาย

พบกระจายในพื้นที่อนุรักษ์ 68 แห่ง โดยกระจายในอุทยานแห่งชาติ 38 แห่ง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 30 แห่ง (เนื้อที่ 52,000 ตารางกิโลเมตรหรือร้อยละ 30 ของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในประเทศไทย) (ศุภนิจ วินิตพรสวรรค์ และธนาวุฒิ ศิริมานะกุล. 2557 : 9)

พื้นที่อนุรักษ์ข้างป่าที่สำคัญ

พื้นที่อนุรักษ์ข้างป่าที่สำคัญ ได้แก่ (1) กลุ่มป่าตะวันตก (2) กลุ่มป่าแก่งกระจาน (3) กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ (4) กลุ่มป่าภูเขียว-น้ำหนาว (5) กลุ่มป่าตะวันออก (6) กลุ่มป่าคลองแสง-เขาสก และ (7) กลุ่มป่าภาคเหนือ (อมก๋อย-แม่ต๋อน) โดยพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ประชากรข้างป่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระในกลุ่มป่าตะวันตก อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวงในกลุ่มป่าภูเขียว-น้ำหนาว เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไนในกลุ่มป่าตะวันออก อุทยานแห่งชาติกุยบุรีในกลุ่มป่าแก่งกระจาน (สุภนิจ วินิตพรสวรรค์ และธนาวุฒิ ศิริมานะกุล, 2557 : 9-10)

สถานภาพ

ข้างป่าเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535 (สุภนิจ วินิตพรสวรรค์ และธนาวุฒิ ศิริมานะกุล, 2557 : 10)

ปัจจัยคุกคาม

ปัจจุบันผืนป่าอนุรักษ์หลายแห่งมีสภาพเป็นหย่อมป่าขนาดเล็กที่แยกจากกัน ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศและการขยายพื้นที่เกษตรกรรม รวมทั้งการบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของข้างป่า จากการศึกษาปัจจัยคุกคามในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในปี 2547-2553 พบว่าปัจจัยการล่าข้างป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เกิดขึ้นเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากทางภาครัฐให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปราม แต่ปัจจัยหลักที่คุกคามข้างป่า คือการสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัย (Habitat Loss) และการแบ่งแยกของถิ่นที่อยู่อาศัย (Habitat Fragmentation) (สุภนิจ วินิตพรสวรรค์ และธนาวุฒิ ศิริมานะกุล, 2557 : 10)

การแก้ไขปัญหาข้างป่าโดยการจัดทำแนวเชื่อมต่อป่า

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาข้างป่าออกนอกพื้นที่ป่าเพิ่มเติมและสร้างแนวเชื่อมต่อป่า (Wildlife Corridor) ในพื้นที่ระหว่างพื้นที่อุทยานแห่งชาติกุยบุรีและอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานเพื่อเพิ่มพื้นที่อาศัยและพื้นที่หากินให้กับข้างป่า และการสร้างแนวเชื่อมต่อป่าระหว่างพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระและอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์เพื่อขยายพื้นที่อาศัยและพื้นที่หากินของข้างป่าต่อไป (สุภนิจ วินิตพรสวรรค์ และธนาวุฒิ ศิริมานะกุล, 2557 : 12)

ลักษณะทั่วไปของข้าง

1. ธรรมชาติของข้าง ข้างทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นข้างพันธุ์เอเชียหรือพันธุ์แอฟริกา มีความเป็นอยู่เหมือนกันอยู่อย่างหนึ่ง คือชอบอยู่เป็นฝูง ข้าง ฝูงหนึ่งมักประกอบด้วยข้าง 5 - 10 เชือก แต่ละฝูงจะมีข้างพลายตัวหนึ่งเป็นหัวหน้า ซึ่งมักจะเป็นตัวที่แข็งแรงที่สุดของ ฝูง มีหน้าที่คอยเป็นผู้ปกป้อง

รักษา และป้องกันอันตรายให้แก่ช้างในฝูงของตน และเป็นผู้นำฝูงไปหาอาหารในแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ ช้างป่าที่หากินอยู่ตัวเดียว ถ้าไม่ใช่ช้างแก่ซึ่งเดินตามเพื่อนฝูงไม่ทัน มักจะเป็นช้างเกรที่ถูก ขับออกจากฝูง เรียกว่า "ช้างโทน" ช้างโทนนี้มีนิสัยดุร้าย ซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่ผู้พบเห็นได้ ช้างไทยหรือช้างเอเชียมีนิสัยชอบอากาศเย็น และไม่ชอบแสง แดดจัด ฉะนั้น เมื่อนำมันมาฝึกใช้งาน เช่น งานชักลากไม้ เราจึงใช้งานช้างเฉพาะตอนเช้าตั้งแต่ 6.00-12.00 น. ส่วนตอนบ่ายต้องให้มันหยุดพักผ่อน นอกจากนั้น เมื่อเราใช้งานมันติดต่อกันไป 3 วัน เราจะต้องให้มันหยุดพักงานอีก 1 - 2 วัน แล้ว จึงให้มันทำงานใหม่ ทั้งนี้ก็เพราะว่า ช้างเป็นสัตว์ที่มีโรคภัยเบียดเบียนได้ง่าย ถ้าเราใช้งานมันหนักเกินไป มันอาจ จะเกิดเจ็บป่วยขึ้นในฤดูที่มีอากาศร้อนจัด คือ ระหว่างเดือนมีนาคม – พฤษภาคม (กรมอุทยานแห่งชาติ. ออนไลน์. 2559)

2. นิสัยของช้าง ช้างเอเชียหรือช้างไทยโดยทั่วไป เมื่อนำมาฝึกให้เชื่อฟังเพื่อใช้งานได้แล้ว จะมีนิสัยฉลาด สุภาพ และรักเจ้าของ เว้นแต่ในบางช่วงขณะ เช่น ในเวลาตกมันซึ่งก็เป็นเพียงในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ในเวลาตกมันช้างจะมีนิสัยดุร้าย จะทำร้ายช้าง ด้วยกันเองหรือทำร้ายเจ้าของ ตลอดจนสิ่งของที่อยู่ใกล้ ๆ เมื่อพ้นระยะตกมันแล้ว นิสัยดุร้ายจะหายไปเอง ช้างบางเชือกอาจจะมีนิสัย เกรมาตั้งแต่กำเนิด แต่ก็ไม่มากนัก โดยปกติช้างเป็นสัตว์ที่ตื่นกลัวสิ่งของหรือสัตว์ที่มันไม่ค่อยพบเห็น โดยเฉพาะ ช้างเป็นสัตว์ที่มีความรู้สึกทางกลิ่นได้ดีมาก และมักจำกลิ่นที่มันเคยชินได้ดี ในด้านความฉลาดของช้างเอเชียหรือช้างไทยนั้น จะเห็น ได้จากการที่มันแสดงละครสัตว์หรือในด้านการไถ่ มันได้แสดงความสามารถของมันออกมา ในด้านการรักลูก มันรู้จักส่ง เสียงดูแลลูกหรือชี้วงตีเมื่อลูกของมันชน นอกจากนั้น ยังมีผู้เคยพบว่า มันยื่นฝ่าเท้าของมันที่ฝังดินไว้เป็นเวลา 2-3 วันก็มี (กรมอุทยานแห่งชาติ. ออนไลน์. 2559)

3. การกินการนอน การนอนหลับโดยปกติของช้าง มีระยะเวลาสั้น ประมาณ 3-4 ชั่วโมง เวลานอนของมันอยู่ในระหว่าง 23.00-03.00 น. ของวันรุ่งขึ้น ลักษณะการนอน ของช้างเมื่อหลับสนิท จะนอนตะแคงลำตัวข้างใดข้างหนึ่งลงกับพื้น ช้างมีอาการหาวนอนและนอนกรนเช่นเดียวกับมนุษย์ ถ้าหากพบช้างนอนหลับในเวลากลางวัน ควรสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ช้างเชือกนั้นคงไม่สบายหรือมีอาการผิดปกติเกิดขึ้น เนื่องจาก ช้างมีเวลานอนน้อยนั่นเอง มันจึงใช้เวลาที่เหลืออยู่ในการกินอาหารและเดินท่องเที่ยวไปในป่า เวลาเดินไปก็กินหญ้าไป ตลอดทาง กล่าวกันว่า ช้างเชือกหนึ่งจะกินอาหารและหญ้าคิดเป็นน้ำหนักประมาณ 250 กิโลกรัมใน 1 วัน เนื่องจากช้างไม่มีกระเพาะพิเศษ สำหรับเก็บอาหารไว้สำรอง แล้วสำรอกออกมาเคี้ยวเอื้องในยามว่าง เหมือนดังเช่นวัวควาย แต่ช้างก็มีวิธีเก็บสำรองอาหารไว้กินในระหว่างเดินทาง หรือระหว่างทำงาน เช่น เองวงกำหญ้าไว้ในขณะเดินทางหรือเอาหญ้าและอาหารเหน็บไว้ที่ซอกขาของมัน (กรมอุทยานแห่งชาติ. ออนไลน์. 2559)

4. การตกลูก ช้างพังหรือช้างตัวเมียที่สมบูรณ์ จะมีลูกได้เมื่อมีอายุระหว่าง 15-50 ปี ในประเทศพม่ามีผู้เคยพบช้างพัง ซึ่งมีอายุเพียง 9 ปี 1 เดือน ตกลูกออกมา แม้ว่าลูกช้างที่เกิดจากแม่ช้างที่มีอายุน้อยตัวนี้จะมีอวัยวะครบสมบูรณ์ แต่ก็ไม่สามารถเลี้ยง ให้มีชีวิตรอดได้ ฉะนั้นเรื่องนี้จึงถือว่าเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งนานๆ จะเกิดขึ้นสักครั้ง การผสมพันธุ์ของช้างระหว่างช้างตัวผู้กับช้าง ตัวเมีย เป็นไปในลักษณะเช่นเดียวกับม้า วัว และควาย คือช้างตัวผู้ใช้ขาน้ำคร่ำหลังของช้างตัวเมีย ในการตั้งท้องของช้างมีระยะเวลาระหว่าง 21-22 เดือน เนื่องจากตัวของช้างมีลักษณะใหญ่ อ้วนกลมอยู่แล้ว ฉะนั้นในระยะที่มันตั้งท้องจะสังเกตได้ยาก บางทีเจ้าของจะทราบก็ต่อเมื่อช้างตกลูกออกมาแล้ว ดังนั้น จึงต้องอาศัยสังเกตวิธีอื่นประกอบ เช่น เต้านมคัดมีน้ำนมไหลหรือช้างไม่ยอมลุกนั่งตามคำสั่งและไม่ยอมทำงาน ในกรณีที่ช้างอยู่เป็นฝูงหรือเจ้าของช้างมีช้างหลายเชือก แม่ช้าง ที่ท้องแก่ จะหาเพื่อนช้างพังที่สนิทไว้ช่วยเหลือในเวลาตกลูก ช้างพังที่คอยช่วยเหลือนี้เรียกกันว่า “แม่รับ” จะคอยช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา เมื่อช้างแม่ถึงกำหนดใกล้จะคลอดลูก มักจะไปหาที่ซึ่งมีหญ้าอ่อนหรือพื้นดินนุ่ม เพื่อมิให้เป็นอันตรายแก่ลูกที่จะ คลอดออกมา เพราะช้างแม่ส่วนมากจะยืนคลอดลูก โดยย่อขาหลังต่ำลงมาลูกอาจจะตกลงพื้นดินในระยะสูงพอควร ลูกซึ่งคลอดออกมาจะมีถุงใสๆ เป็นเยื่อบางๆ หุ้มอยู่ แม่รับจะเข้าไปช่วยฉีกถุงเยื่อที่หุ้มออกจากตัวลูกช้าง ถ้าไม่มีแม่รับ แม่ช้างจะฉีกถุงเยื่อนั้นเอง แม่ช้างเชือกหนึ่งอาจจะมีลูกได้ 3-4 ตัว ตลอดชีวิตของมัน โดยปกติแล้วแม่ช้างจะตกลูกเพียงครั้งละ 1ตัว และจะมีลูกห่าง กันประมาณ 3 ปี ทั้งนี้แล้วแต่สภาพแวดล้อม เช่น ช้างป่าที่มีชีวิตเป็นอิสระย่อมมีลูกได้สม่าเสมอกว่าช้างบ้านที่ถูกจองจำ และต้องทำงานหนักอยู่ตลอดเวลา (กรมอุทยานแห่งชาติ. ออนไลน์. 2559)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจองค์ความรู้ทางด้านผลการศึกษาที่ตรงหรือใกล้เคียงกับหัวข้อในการวิจัย พบว่า มีเอกสารงานวิจัยดังนี้

ไสว วังหงษา (2547) ได้ทำการศึกษา ประชากรและโครงสร้างทางประชากรของช้างป่า ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน จังหวัดฉะเชิงเทรา สระแก้ว จันทบุรี ระยอง และชลบุรี พบว่า จากการศึกษาด้วยวิธีทางตรงช้างป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไนมีประชากร 136 ตัว คิดเป็นความหนาแน่นรวม 0.126 ตัวต่อตารางเมตร โครงสร้างประชากรของช้างป่าในพื้นที่ประกอบด้วย ลูกช้างเล็ก ลูกช้างโต ช้างวัยรุ่น และช้างวัยเจริญพันธุ์ ในอัตราส่วน 1 : 0.78 : 0.88 : 0.12 การศึกษา อัตราการย่อยสลายมูลช้างป่า และอัตราการถ่ายมูลของช้างเลี้ยง เพื่อใช้ในการคำนวณประชากรช้างป่า จากการศึกษาทางอ้อมด้วยการสำรวจกองมูล พบว่า มีความหนาแน่นของช้างป่าเท่ากับ 0.623 ตัวต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งสูงกว่าการสำรวจทางตรงถึง 4.95 เท่า

จากการศึกษาโครงสร้างทางประชากรของช้างป่าด้วยวิธีทางตรง ได้แก่ การพบตัว และการวัดรอยเท้า พบว่า โครงสร้างทางประชากรของช้างป่ามีรูปร่างปิรามิดฐานกว้าง แต่ในการสำรวจด้วยวิธีทางอ้อม คือ การสำรวจกองมูล พบว่า โครงสร้างทางประชากรเป็นรูปโกศ ค่าเฉลี่ยสัดส่วนโครงสร้างทางประชากรที่ศึกษาจากทั้ง 3 วิธี พบว่า ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มช้างวัยรุ่น คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมา ได้แก่ ลูกช้างโต คิดเป็นร้อยละ 25.8 ช้างวัยเจริญพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 22.2 และลูกช้างเล็ก คิดเป็นร้อยละ 17.7 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชากรช้างป่าส่วนใหญ่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ และเมื่อพิจารณาจากจำนวนประชากรเริ่มต้น อัตราการเพิ่มประชากร จำนวนลูกช้างที่พบ และสภาพถิ่นอาศัย สามารถสรุปได้ว่า โครงสร้างทางประชากรช้างป่าเป็นรูปปิรามิดฐานกว้าง ซึ่งเป็นลักษณะของประชากรที่กำลังเพิ่มขึ้น

ไสว วังหงษา และคณะ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทำไมช้างป่าจึงออกหากินนอกพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน พบว่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไนครอบคลุมพื้นที่ทั้งสิ้น 1,079 ตารางกิโลเมตร มีประชากรช้างป่าอาศัยอยู่ในปี พ.ศ. 2545 ประมาณ 136 ตัว มีอัตราการเพิ่ม ปีละ 9.83% คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2547 พื้นที่ป่าแห่งนี้จะถึงจุดอิ่มตัว ในการรองรับประชากรช้างป่า เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2548 ชาวบ้านพบช้างเพศผู้ 3 ตัวหากินอยู่หน้าที่ว่า การอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ช้างตัวหนึ่งอายุประมาณ 7 ปี เดินทางขึ้นไปเหนือและได้ทำร้ายชาวบ้าน ถึงแก่ความตาย 1 คน ได้รับบาดเจ็บ 1 คน ต่อมาช้างตัวดังกล่าวถูกยิงตาย ช้างอีก 2 ตัว อายุ 18 และ 20 ปีได้เดินทางหากิน ออกนอกพื้นที่ชุ่มน้ำไปทางใต้ เดินทางไปวนมา ผ่านพื้นที่เกษตรและชุมชน จุดหากินไกลสุด อยู่ใกล้ถนนสุขุมวิท ห่างจากเขตรักษาพันธุ์เขาอ่างฤๅไนประมาณ 70 กิโลเมตร ปัจจุบันช้างทั้ง 2 ตัว ยังไม่เดินทางกลับเข้าป่า แต่อาศัยหากินอยู่ในบริเวณเขาป้อมที่มีพื้นที่ ประมาณ 10,000 ไร่ อาศัยหากินร่วมกับฝูงช้างป่าที่อพยพออกมาจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไนตั้งแต่ปี 2545 สาเหตุที่ช้างทั้ง 2 ตัว ไม่สามารถเข้าไปอาศัยหากินอยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไนได้ อาจเนื่องจากช้างไม่สามารถหาพื้นที่ครอบครองได้ เนื่องจากพื้นที่มีเจ้าของอยู่แล้ว

ประทีป ลิศกุลรัถย์ (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของราษฎรต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่ากุกบุรีของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติกุกบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอกุกบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ไปพร้อมกับการประกอบอาชีพรอง โดยมีรายได้เฉลี่ย 55,046.15 บาท ต่อครัวเรือนต่อปี มีที่ดินถือครองน้อยกว่า 11 ไร่ มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย เท่ากับ 12.30 ไร่ ส่วนใหญ่ปลูกพืชเกษตร ราษฎรส่วนใหญ่เคยได้รับความเสียหายจากช้างป่าเข้ามาเหยียบย่ำทำลายพืชเกษตร โดยไม่เคยมีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาช้างป่า และไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม

ชมรมคนรักช้างกุยบุรี ราษฎรมีการรับรู้แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นบางจุด ได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และมีระดับความรู้ด้านการป้องกันพืชเกษตรจากช้างป่าและการจับไล่ช้างป่าอยู่ในระดับดี สำหรับระดับความคิดเห็นของราษฎรต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่ากุยบุรี ของโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การดำเนินการของโครงการดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่ดี สามารถแก้ไขปัญหช้างป่าบุกรุกทำลายพืชเกษตรที่เกิดขึ้นให้ลดลงได้ เป็นที่น่าพอใจของราษฎรในพื้นที่ ประสบการณ์ การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหช้างป่า และการเข้าเป็นสมาชิกชมรมรักช้างป่ากุยบุรี เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรต่อแนวทางการแก้ไขช้างป่ากุยบุรี

จากผลการศึกษาที่พบว่า ประสบการณ์การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหช้างป่าเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเห็นของราษฎร จึงควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหช้างป่ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มากขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับราษฎรในพื้นที่ พร้อมทั้งควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจด้านการแก้ไขปัญหช้างป่าควบคู่กันไปด้วยจะช่วยทำให้ราษฎรมีความเข้าใจต่อ โครงการมากขึ้น จากความคิดเห็นของราษฎรเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของ โครงการในด้านความแห้งแล้งปริมาณน้ำไม่เพียงพอในช่วงหน้าแล้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐมีจำนวน ไม่เพียงพอต่อการดูแลการปฏิบัติงานของ โครงการการทำงานหลายหน่วยงานที่มีความซ้ำซ้อน หรือการประชาสัมพันธ์ โครงการยังมีไม่เพียงพอซึ่งปัญหาอุปสรรคที่ราษฎรในพื้นที่ดังกล่าวได้แสดงความคิดเห็นมาหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ควรนำมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ปัญหาดังกล่าว ลดน้อยหรือหมดลงในอนาคต

นริศ ภูมิภาคพันธ์ (2549) ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับการขัดแย้งของคนกับช้างป่า เพื่อหามาตรการในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะสั้นและระยะยาว โดยมองว่าการใช้ความรู้วิชาการที่เหมาะสม จะเป็นเครื่องมือในการจัดการการแก้ไขปัญห และมองว่ามนุษย์ที่มีความรู้และความตั้งใจ มีความสำคัญที่จะทำให้การแก้ไขปัญหดำเนินไปได้ด้วยดี

สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า ประเทศไทย (2550) ได้ทำการศึกษาเพื่อแก้ปัญหความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างบริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จากผลการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ย. 2547 – พ.ค. 2550 พบว่ารูปแบบสถานการณ์ปัญหความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างในบริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานเกิดเฉพาะบริเวณตอนใต้ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานใน 15 หมู่บ้านส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่เกษตรกรรมใกล้กับแนวขอบป่าบริเวณผืนป่าด้านฝั่งตะวันออก ครอบคลุมระยะทางตามแนวขอบป่าเป็นระยะทางทั้งสิ้นประมาณ 64 กิโลเมตร พื้นที่เกษตรกรรมที่ได้รับความเสียหายส่วนใหญ่มีระยะห่างจากขอบป่าไม่เกิน 400 เมตร แต่พบเห็นเหตุการณ์ที่ช้างป่าออกไปกินและ

ทำลายพืชเกษตรได้ไกลมากที่สุดถึง 1.5 กิโลเมตร พื้นที่บริเวณหมู่ 7 บ้านห้วยสัตว์ใหญ่และหมู่ 5 บ้านสวนใหญ่พัฒนาเป็นบริเวณที่คืนป่าด้านฝั่งตะวันตกและตะวันออกมีระยะห่างกันน้อยที่สุดคือ ประมาณ 800 - 1,500 เมตร และเป็นบริเวณที่ช้างป่าใช้ในการเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างคืนป่า ทั้ง 2 ฝั่ง และทำให้เกิดเหตุการณ์ความเสียหายขึ้น ซึ่งเมื่อทำการประเมินพื้นที่เกษตรกรรมที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้และพบว่าครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ 50 ตารางกิโลเมตร ในพื้นที่ 4 ตำบล (ป่าแดง ห้วยสัตว์ใหญ่ หอนงพลับ บึงนคร) 2 อำเภอ (แก่งกระจาน หัวหิน) และ 2 จังหวัด (เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์) โดยมีเหตุการณ์เกิดขึ้นเฉลี่ยอยู่ที่ 29 เหตุการณ์ต่อเดือน

ชนิดพืชได้รับความเสียหายส่วนใหญ่ ได้แก่กล้วย สับปะรด ขนุน มะพร้าว มะม่วง มะละกอ ข้าวโพด และฝรั่ง ไม้ผล เช่นมะละกอ ขนุน และมะม่วงในระยะการเจริญเติบโตโดยเฉพาะช่วงที่กำลังออกผลเป็นปัจจัยหนึ่งที่ตั้งใจดูให้ช้างออกมากินพืชเกษตรเหล่านี้เนื่องจากช้างนิยมกินผลไม้สุก ซึ่งมีรสชาติหวาน มัน ในขณะที่สับปะรดและมะพร้าวส่วนใหญ่พบเห็นช้างกินลำต้นและยอด ดังนั้นช่วงที่อยู่ในระยะกำลังเจริญเติบโตหรือไม่ได้ออกผลจะเป็นช่วงที่ช้างชอบกินมากกว่า จำนวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในระหว่างฤดูแล้งและฤดูฝนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทำให้สรุปได้ว่าฤดูกาลไม่มีผลต่อจำนวนเหตุการณ์ความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่ดูเหมือนว่าปริมาณน้ำฝนหรือความแห้งแล้งในพื้นที่อาจมีผลต่อจำนวนเหตุการณ์ความเสียหายที่เกิดขึ้น จำนวนช้างที่ออกมาบุกกินและทำลายพืชเกษตรส่วนใหญ่เป็นช้างตัวเดียวหรือช้างขนาดกลุ่มเล็ก (2-4 ตัว) ในขณะที่บางช่วงอาจพบเห็นช้างกลุ่มใหญ่มากกว่า 10 ตัวออกมาบุกกินพืชเกษตรบ้าง ช่วงเวลาที่ช้างออกมาบุกเข้าพื้นที่เกษตรกรรมเริ่มตั้งแต่หัวค่ำ (18.00 น.) ถึง เช้ามืด (6.00 น.) โดยมีความถี่สูงสุดในช่วง 21.00 – 23.59 น. มูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจของพืชเกษตรจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างในพื้นที่แก่งกระจานในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2547 – พฤษภาคม 2550 เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 3,293,766.07 บาทต่อปี

สำหรับมาตรการการบรรเทาปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จากการทดลองสร้างแนวป้องกันช้าง 4 แบบ ได้แก่ รั้วพริก รั้วหัวน้ำส้มสายชู รั้วไฟฟ้า และรั้วเส้นลวดธรรมดา พบว่าประสิทธิภาพของแนวป้องกันทั้ง 4 นี้ไม่แตกต่างกันมากนัก ในขณะที่รั้วพริก น้ำส้มสายชู และรั้วไฟฟ้ามีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมและค่าบำรุงรักษาที่สูงกว่ารั้วธรรมดา และจากการเฝ้าระวังและไล่ช้างพบว่าการใช้สัญญาณเตือนภัย และการจัดตั้งทีมไล่ช้างเป็นวิธีการที่ป้องกัน และลดความเสียหายของพืชเกษตรได้มีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งถ้าใช้คนช่วยประมาณ 4-5 คนช่วยกันไล่ช้างพบว่าระยะเวลาที่ใช้ในการไล่ช้างให้ออกจากพื้นที่เกษตรกรรมหรือกลับเข้าไปใช้เวลาส่วนใหญ่ไม่เกิน 15 นาที ซึ่งในมาตรการการบรรเทาปัญหาในเบื้องต้นถ้ามีการสร้างแนวป้องกันโดยใช้แบบรั้วเส้นลวดธรรมดาเป็นต้นแบบซึ่งมีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัย และสร้าง หอเฝ้าระวัง

ทุกๆ 500 – 700 เมตร และจัดตั้งทีมไล่ช้างคอยเฝ้าระวังประจำอยู่ที่หอ ตลอดแนวพื้นที่ล่อแหลมใน หมู่ 3, 5 และ 7 ตำบลป่าเต็ง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และ หมู่ 1 และ 5 ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นระยะทางตามแนวขอบป่าประมาณ 35 กิโลเมตร เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่หลักที่เหตุการณ์ความเสียหายเกิดขึ้นบ่อยและมีความเสียหายจำนวนมากเสียหายทางเศรษฐกิจของพืชเกษตรสูง แต่ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการสร้างแนวป้องกันและจ้างทีมเฝ้าระวังและไล่ช้างเป็นระยะทางประมาณ 35 กิโลเมตร พบว่ามีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ประมาณ 3,327,588 – 7,107,588 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นงบประมาณที่ค่อนข้างสูงและสูงมากกว่ามูลค่าความเสียหายเฉลี่ยทางเศรษฐกิจของพืชเกษตรที่เกิดขึ้นในพื้นที่ (ประมาณ 3,293,766 บาทต่อปี) มาก ถ้าเกษตรกรในพื้นที่สามารถรวมตัวกันได้และผลักดันมาเฝ้าระวังประจำรวมกันที่หอเฝ้าระวังในแต่ละจุดก็จะทำให้ประหยัดงบประมาณในการจัดจ้างทีมไล่ช้างไปได้ ซึ่งงบประมาณในการสร้างแนวรั้วป้องกันพร้อมทั้งติดตั้งสัญญาณเตือนภัยและสร้างหอเฝ้าระวังและไล่ช้างจะอยู่ที่ประมาณ 1,227,588 บาท และค่าบำรุงรักษาแนวรั้วและหอเฝ้าระวังจะอยู่ที่ประมาณ 500,000 บาทต่อปี ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องได้รับความร่วมมืออย่างดีจากชาวบ้านในพื้นที่ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในการช่วยกันหมุนเวียนมาทำหน้าที่เฝ้าระวังและป้องกันช้างที่หอเฝ้าตามแนวรั้วป้องกันที่จะสร้างขึ้น

การทำแนวป้องกันและเฝ้าระวังตามแนวขอบป่าเป็นมาตรการเบื้องต้นที่ควรจัดทำขึ้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่แต่มาตรการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานในระยะยาวน่าจะมองไปในเรื่องการส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่หลีกเลี่ยงการปลูกพืชที่เป็นเป้าหมายในการบุกเข้ากินและทำลายของช้างป่า เช่น กล้าย สับปะรด มะม่วง ขนุน มะพร้าว มะละกอ ฝรั่ง และข้าวโพด และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดิน เช่น ปลูกพืชที่ไม่ดึงดูดช้างหรือประกอบอาชีพอื่นที่สามารถอยู่รวมกันได้กับช้างป่าในพื้นที่ เพราะช้างป่าที่อยู่ทางตอนใต้ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานซึ่งเป็นกลุ่มที่ปัญหากับชาวบ้านในพื้นที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ห้อยป่าขนาดเล็กประมาณ 200 ตารางกิโลเมตร ที่มีหมู่บ้านและพื้นที่เกษตรกรรมล้อมรอบการขยายตัวของช้างกลุ่มนี้ในอนาคตย่อมส่งผลต่อเกษตรกรและพื้นที่เกษตรกรรมโดยรอบอย่างแน่นอน ดังนั้นการส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาปลูกพืชหรือทำอาชีพที่จะอยู่ร่วมกับช้างป่าได้อย่างสันติ และน่าจะเป็นหนทางที่ยั่งยืนเป็นประโยชน์ทั้งกับช้างป่าและเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ทั้งนี้ทั้งนั้นแนวทางการแก้ปัญหานี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนในท้องถิ่นร่วมกันสนับสนุน ส่งเสริม และปรับเปลี่ยน เพื่อให้การแก้ปัญหาประสบความสำเร็จ

สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า ประเทศไทย (2550) ได้นำเสนอประสบการณ์ในการจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานไว้ดังนี้

รูปแบบของความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่าที่พบมากที่สุดในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน คือ การที่ช้างป่าออกมากินและทำลายพืชผลการเกษตร ซึ่งทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรได้รับความเสียหาย ขาดแคลนรายได้ ตกอยู่ในความหวาดกลัวและหวาดระแวงจากการปะทะกับช้างป่า และทำให้เกิดความไม่พอใจต่อพื้นที่อนุรักษ์จากการสำรวจพืชผลการเกษตรที่พบเห็นร่องรอยการกินของช้างบ่อยที่สุด มี 8 ชนิด ได้แก่กล้วย สับปะรด ขนุน มะพร้าว มะม่วง มะละกอ ข้าวโพด และฝรั่ง ในจำนวนนี้กล้วยได้รับความเสียหายบ่อยครั้งมากที่สุด รองลงมาคือ สับปะรด และขนุนตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะพืชป่าหายากที่ช้างชอบเข้าไปกินและทำลายทั้ง 8 ชนิด พบว่าพืชส่วนใหญ่ได้รับความเสียหายในช่วงที่กำลังให้ผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมา คือ ช่วงที่กำลังเจริญเติบโตหรือโตเต็มที่แล้วแต่ไม่อยู่ในช่วงกำลังให้ผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 41 ส่วนพืชที่อยู่ในช่วงต้นกล้าหรือต้นอ่อนได้รับความเสียหายน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4 ดังนั้นพืชที่อยู่ในระยะต้นกล้าหรือต้นอ่อนจึงไม่เป็นเป้าหมายในการบุกเข้าถิ่น และทำลายของช้างป่าในบริเวณนี้

ในการจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่ามีการตั้งสมมติฐานสาเหตุของการที่ช้างออกมาจากป่าว่ามีสาเหตุเนื่องจากเป็นเส้นทางการเคลื่อนย้ายตามธรรมชาติ การขาดแคลนแหล่งน้ำในช่วงฤดูแล้ง ถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติเสื่อมสภาพทำให้ขาดแคลนอาหาร ความตึงเครียดในรสนชาติของพืชเกษตรและจำนวนช้างป่าอาจมีปริมาณมากเกินความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ซึ่งจากการสำรวจแหล่งน้ำ แหล่งโป่งและสภาพถิ่นที่อยู่อาศัยของช้างในบริเวณที่เกิดความขัดแย้ง และการสำรวจการแพร่กระจาย และจำนวนประชากรของช้างในพื้นที่ได้ชี้ให้เห็นว่า ช้างออกมากินพืชผลการเกษตรที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ และสามารถทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

1. เส้นทางการเคลื่อนย้ายตามธรรมชาติถูกตัดขาด สภาพพื้นที่ป่าทางตอนใต้ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานถูกแบ่งแยกออกเป็นสองฝั่ง เนื่องจากการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ทำให้เป็นอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายประชากรช้างป่าตามธรรมชาติ ดังนั้น แนวพื้นที่เกษตรกรรมทางตอนเหนือบริเวณหมู่ 7 และหมู่ 5 ตำบลป่าเต็ง อำเภอแก่งกระจาน ซึ่งเป็นจุดที่แคบที่สุดระหว่างป่าสองฝั่ง จึงมักถูกใช้เป็นเส้นทางการเคลื่อนย้ายประชากรช้างในบางฤดูกาล จึงเท่ากับเป็นการบังคับให้ช้างต้องเคลื่อนที่ผ่านพื้นที่เกษตรกรรมและทำให้เกิดความเสียหายตามมา

2. แหล่งน้ำในผืนป่าตะวันออกขาดแคลนช่วงฤดูแล้ง การสำรวจการแพร่กระจายของแหล่งน้ำพบว่าสามารถพบแหล่งน้ำได้ค่อนข้างทั่วไปในพื้นที่ อย่างไรก็ตามในฤดูแล้งแหล่งน้ำตามธรรมชาติส่วนใหญ่ในป่าทางด้านตะวันออกค่อนข้างขาดแคลน และอาจมีผลดึงดูดให้ช้างออกมาใช้แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นตามขอบป่า จึงเพิ่มโอกาสในการทำให้ช้างเข้ามาใกล้กับพื้นที่เกษตรกรรม โดยเฉพาะหากเป็นแปลงเกษตรที่มีการปลูกพืชเกษตรที่เป็นที่ชื่นชอบของช้าง

3. แหล่งน้ำและแหล่งโป่งในพื้นที่อุทยานฯ ไม่ขาดแคลนน้ำ การสำรวจแหล่งโป่งและพืชอาหารตามธรรมชาติ พบว่ายังคงพบกระจายอยู่ค่อนข้างทั่วพื้นที่ ดังนั้นการขาดแคลนอาหารไม่น่าเป็นปัจจัยหลักที่ดึงดูดให้ช้างออกมาจากป่า

4. พืชเกษตรดึงดูดช้าง การสำรวจความเสียหายของพืชเกษตร พบว่าแปลงเกษตรกรรมจำนวนมากตามขอบป่าปลูกพืชเกษตรหลายชนิดที่เป็นที่ชื่นชอบของช้าง ดังนั้น พืชผลทางการเกษตรเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดให้ช้างกลับออกมาบุกรุกพื้นที่เกษตรอย่างสม่ำเสมอ เพราะคิดใจในรสชาติอาหาร รวมทั้งคุณค่าทางสารอาหารที่เหนือกว่าพืชอาหารตามธรรมชาติ

5. ประชากรช้างไม่มากเกินไปเกินศักยภาพการรองรับของพื้นที่ การสำรวจการแพร่กระจายของช้างป่าในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พบว่า ปัจจุบันช้างไม่มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ส่วนใหญ่ทางตอนเหนือ แต่ยังมีการใช้ประโยชน์อย่างหนาแน่นทางตอนกลางและตอนใต้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ขณะนี้การประเมินจำนวนประชากรช้างป่าที่แน่ชัดยังคงอยู่ระหว่างการดำเนินการ โดยใช้เทคนิคการจำแนกลักษณะทางพันธุกรรมจากกงมูล แม้ในปัจจุบันเราจะสามารถกล่าวได้ว่าพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานยังมีศักยภาพรองรับการขยายตัวของประชากรช้างป่าได้อีกมาก แต่ทั้งนี้จำเป็นต้องคำนึงถึงแนวเชื่อมต่อตามธรรมชาติที่จะเอื้อให้ประชากรช้างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าทางตอนใต้ฝูงตะวันออกสามารถเคลื่อนย้ายประชากรได้อย่างอิสระในอนาคตอีกด้วย

ผลจากการจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ทำให้ทราบถึงปัจจัยหลัก 4 ประการ ที่ทำให้การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ประกอบด้วย

1. การใช้เทคนิคการป้องกันที่ตายตัวครั้งเดียว เช่น การติดตั้งรั้วไฟฟ้าการขูดคูดู
2. การขาดการเฝ้าระวังและการมีส่วนร่วมจากเกษตรกรเจ้าของพื้นที่
3. การที่ช้างเกิดความคุ้นเคยกับเทคนิคการป้องกันแบบใดแบบหนึ่ง
4. การบรรเทาปัญหาเพื่อทำให้เกษตรกรอยู่ร่วมกับช้างได้ มีต้นทุนทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงมาก

จากการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะพบว่าการศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่านั้นยังมิได้มีการดำเนินการในจังหวัดจันทบุรีรวมถึงภาคตะวันออกโดยทั่วไปด้วย ดังนั้น งานวิจัยในภาคนี้จึงเป็นการ เพิ่มพูนองค์ความรู้เกี่ยวกับช้างป่าที่มีอยู่เดิมในประเทศไทย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเรื่อง ทศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่า เป็นการศึกษาวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งเป็นวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสานกันระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก และเสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เสริมข้อมูลให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อในการศึกษาไว้ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 124,147 คน ผู้วิจัยจะกำหนดขนาดตัวอย่าง 400 คน

การกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) ใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) คำนวณขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \text{ขนาดตัวอย่าง}$$

$$N = \text{ขนาดประชากร}$$

$$e = \text{ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (Sampling Error)}$$

ความคลาดเคลื่อนมากที่สุดที่ยอมรับได้ = + 5%

ความเชื่อมั่นในการสุ่มน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ คือความเชื่อมั่นในการสุ่ม 95 %

$$\begin{aligned} \text{เพราะฉะนั้น } n &= \frac{124147}{1 + 124147(0.5)^2} \\ &= \frac{124147}{1 + 124147(0.25)} \end{aligned}$$

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างคือ 400 คน

ส่วนเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sample Technique) จะใช้การสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Sampling) คือขั้นแรกจะใช้การสุ่มแบบสัดส่วน และขั้นที่สองจะใช้การสุ่มเชิงระบบ (Systematic Sampling) โดยได้ผลการสุ่มเป็นดังนี้

ขั้นแรกในการสุ่มแบบสัดส่วนจะพิจารณาสัดส่วนของตัวอย่างจำแนกตามชุมชนในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี โดยได้ผลการสุ่มเป็นดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ชื่อชุมชน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ตำบลตลาด	9,891	32
2. ตำบลวัดใหม่	15,923	51
3. ตำบลคลองนารายณ์	8,053	26
4. ตำบลเกาะขวาง	12,685	41
5. ตำบลคมบง	4,283	14
6. ตำบลท่าช้าง	27,075	87
7. ตำบลจันทนิมิต	13,364	43
8. ตำบลบางกะจะ	10,070	32
9. ตำบลแสง	4,809	15
10. ตำบลหนองบัว	6,113	20
11. ตำบลพลับพลา	11,881	39
รวม	124,147	400

ที่มา : จำนวนประชากร (จังหวัดจันทบุรี. ออนไลน์. 2559)

ขั้นที่สองในการวางแผนการสุ่มจะใช้การสุ่มเชิงระบบ แต่ในภาคปฏิบัติทำได้แค่เพียงการสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่า ประกอบด้วยเนื้อหาสรุปดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชากรที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่งานวิจัยนี้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และช่องทางในการรับรู้ข่าวสาร

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับความคิดเห็นอย่างไรต่อปัญหาช้างป่าที่เกิดขึ้นในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับท่านเห็นด้วยต่อแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่าต่อไปนี้หรือไม่ จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาข้างป่าแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่า

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาข้างป่าแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่า

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงตามโครงสร้างเนื้อหาความครอบคลุมของเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของภาษา

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงและความเที่ยงของเนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่เที่ยงตรงและมีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัย

ประกอบด้วยเนื้อหาสรุป ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาข้างป่าแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่าเป็นแบบสอบถามลักษณะแบบการเลือกตอบ (Check-list) ของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ช่องทางในการรับรู้ข่าวสาร เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับความคิดเห็นอย่างไรต่อปัญหาข้างป่าที่เกิดขึ้นในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับท่านเห็นด้วยต่อแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่าต่อไปนี้หรือไม่ จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาข้างป่าแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่า

การทดสอบเครื่องมือ

1. การทดสอบความตรงจะใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านงานวิจัยและหัวข้อวิจัยจำนวน 3 คน โดยการทดสอบเครื่องมือที่จะใช้การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามให้ทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบ เมื่อรับเครื่องมือกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญนำข้อแก้ไขทั้งหมดมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญสำหรับผู้เชี่ยวชาญทางด้านงานวิจัยประกอบไปด้วย

ชื่อ

สถานภาพ

1.1 รศ.ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม	ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัย
1.2 ผศ.ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว	ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัย
1.3 ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์	ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัย

2. การทดสอบความเที่ยง (Reliability) ใช้การทดลองไปเก็บแบบสัมภาษณ์ จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ ซึ่งค่าทางสถิติที่ค่า 0 - 1.0 ค่าที่ใช้ได้ต้องเกิน .7

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย สำหรับการวัดระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า

(Likert Scale) โดยมีตัวเลือกตอบแบบ 5 ระดับ โดยในแต่ละระดับกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับเห็นด้วยมาก
4	หมายถึง	ระดับเห็นด้วย
3	หมายถึง	ระดับไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	ระดับไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ระดับไม่เห็นด้วยมาก

ในการตีความจะแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนระหว่าง	4.50 – 5.00	แสดงว่าเห็นด้วยมาก
คะแนนระหว่าง	3.50 – 4.49	แสดงว่าเห็นด้วย
คะแนนระหว่าง	2.50 – 3.49	แสดงว่าไม่แน่ใจ
คะแนนระหว่าง	1.50 – 2.49	แสดงว่าไม่เห็นด้วย
คะแนนระหว่าง	1.00 – 1.49	แสดงว่าไม่เห็นด้วยมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1.1 การวิจัยเอกสาร เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1.1 เอกสารชั้นต้น (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์เป็นข้อมูลดิบ ข้อมูลเหล่านี้ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารต่างๆ เช่น วารสาร เอกสารการประชุม บันทึกการประชุม เอกสารทางราชการ เป็นต้น หรือเป็นข้อมูลที่ผู้บันทึกเหตุการณ์นั้นบันทึกด้วยตัวเอง หรือเห็นเหตุการณ์นั้นๆ ด้วยตัวเอง

1.1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) ได้แก่ เอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ แล้วระดับหนึ่ง และเพื่อช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เอกสารชั้นรองที่สำคัญ เช่น หนังสือพิมพ์ ตำราวิชาการ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ต กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในรูปแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้แนวสัมภาษณ์เจาะลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-informants)

การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้แนวสัมภาษณ์เจาะลึกโดยที่ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงในการสัมภาษณ์ (Key-informants) ดังนี้

ชื่อ – สกุล	สถานภาพในการให้ข้อมูล
2.1 นายพิทักษ์ ชัยยง	หัวหน้าพิทักษ์ป่าคลองคกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน
2.2 นายทอง เมฆารากุล	นายกเทศมนตรีตำบลพวา
2.3 นายอัมรินทร์ ล้อมกระโทก	เจ้าหน้าที่อาสาดูแลช้างป่า
2.4 นายประสิทธิ์ แซ่ลี	ประธานสภาเทศบาลตำบลพวา
2.5 นายประเคน คำชู	อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 ตำบลพวา

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participative Observation) คือการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ ตั้งแต่การเข้าร่วมประชุม การตั้งประเด็น การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งไปสำรวจพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการบุกรุกของช้างป่าและสังเกตการณ์นำแผนงานไปปฏิบัติเพื่อยังผลให้เกิดแนวทางในการจัดการแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนต่อไป

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย กระบวนการ 3 ชั้น ได้แก่ การสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก นอกเหนือไปจากการเฝ้าดูแล้ว ผู้วิจัยสามารถที่จะซักถามบางสิ่งบางอย่าง ไม่อาจเข้าใจได้จากการสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหมายหรือสัญลักษณ์ การซักถาม ถือว่าเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ หลังจากนั้นจึงทำการจดบันทึกข้อมูล

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจะเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลเสริมวิธีการอื่นๆ โดยใช้ใน กระบวนการสังเกต

2. การตรวจสอบข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาจะใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการดังนี้

2.1 การตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์มาเปรียบเทียบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่าจะ แตกต่างกันหรือไม่

2.2 การตรวจสอบข้อมูลด้วยการอาศัยความแตกต่างด้านแหล่งข้อมูล หมายถึง การนำเอาความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูลเดียวกันที่ได้รับมาจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ว่า จะมีความเหมือนหรือต่างกัน เช่น การนำข้อมูล มาเทียบเคียงกันว่าข้อมูลที่ได้รับมาจากแต่ละฝ่ายนั้น จะมีความเหมือนหรือมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงไหน อย่างไร และข้อมูลที่ได้รับจากฝ่ายใด จะมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากกว่ากัน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มเติม คำอธิบายตารางจากการสำรวจให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.1 วิเคราะห์ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อหาความเชื่อ ต้องนำข้อมูลเบื้องต้น โดยละเอียดมาทำการตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแต่ละบุคคลว่าเป็นอย่างไร เหมือนกัน หรือไม่ การตรวจสอบเพื่อดูความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูลวิจัยได้เก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือ วิจัยและแบบประเมินร่วมด้วย โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและคานึงเนื้อหา สาระที่ต้องตอบปัญหาวิจัยอย่างเพียงพอครบถ้วน

3.2 การจดบันทึก ผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกข้อมูลการรวบรวมจากการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกของประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าแนวทางแก้ไขปัญหา ช้างป่า

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า จะนำเสนอเป็นหัวข้อใหญ่ 4 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์และอักษรย่อในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
P	แทน	ความน่าจะเป็นของสถิติ
T	แทน	แจกแจงแบบที (T-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติแจกแจงแบบเอฟ (F-test)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองคะแนน (Sum of Square)
Df	แทน	ค่าแห่งชั้นความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
*	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	183	45.7
หญิง	217	54.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงคิดเป็น ร้อยละ 54.3 ส่วนเพศชาย คิดเป็น ร้อยละ 45.7

ตารางที่ 3 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-29	10	2.5
30-39	186	46.5
40-49	129	32.2
50-59	57	14.3
60 ขึ้นไป	18	4.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี คิดเป็น ร้อยละ 46.5 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.2 และช่วงอายุ 50-59 ปี คิดเป็น ร้อยละ 14.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยเรียนหรือต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา	4	1.0
ประถมศึกษา	70	17.5
มัธยมศึกษาหรือ ปวช./ปวส.	101	25.3
ปริญญาตรี	207	51.7
สูงกว่าปริญญาตรี	18	4.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาหรือปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 25.3 และระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ตำบลตลาด	32	8.0
ตำบลวัดใหม่	52	13.0
ตำบลคลองนารายณ์	28	7.0
ตำบลเกาะขวาง	41	10.3
ตำบลคมบาง	14	3.5
ตำบลท่าช้าง	89	22.3
ตำบลจันทนิมิต	43	10.7
ตำบลบางกะจะ	34	8.5
ตำบลแสง	15	3.7
ตำบลหนองบัว	20	5.0
ตำบลพลับพลา	32	8.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ตำบลท่าช้างคิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมาอาศัยอยู่ที่ตำบลวัดใหม่ คิดเป็นร้อยละ 13.0 และอาศัยอยู่ที่ตำบลเกาะขวาง คิดเป็นร้อยละ 10.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
10- 19 ปี	27	6.7
20-29 ปี	101	25.3
30-39 ปี	121	30.3
40-49 ปี	94	23.5
50-59 ปี	43	10.7
60 ปีขึ้นไป	14	3.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชน ช่วงระยะเวลา 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.3 รองลงมา ช่วงระยะเวลา 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.3 และช่วงระยะเวลา 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร

การรับรู้ข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
สื่อสิ่งพิมพ์/หนังสือพิมพ์	72	18.0
โทรทัศน์	133	33.3
วิทยุ	15	3.7
สื่ออินเทอร์เน็ต	179	44.7
การบอกเล่า	1	0.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมาใช้ สื่อโทรทัศน์เป็นช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 33.3 และใช้สื่อ สิ่งพิมพ์/หนังสือพิมพ์เป็นช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 18.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	47	11.7
รับจ้างอิสระ	41	10.3
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นๆของรัฐ	91	22.8
แม่บ้าน	47	11.7
พนักงานภาคเอกชน	103	25.8
นักเรียน/นักศึกษา	2	0.5
ธุรกิจส่วนตัว	60	15.0
อาชีพอื่นๆ	9	2.2
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 25.8 รองลงมาจะประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 22.8 และประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี
 ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา
 ช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี

ความคิดเห็น	n	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย	ลำดับ ที่
ช้างป่าควรถือว่าเป็นสัตว์ประจำชาติ ของไทยที่คู่บ้านคู่เมืองมายาวนาน	400	4.70	.459	เห็นด้วยมาก	1
ภาวะแห้งแล้งในป่ามีผลให้เกิดปัญหาช้างป่า	400	4.59	.541	เห็นด้วยมาก	2
มดที่ประกาศให้วันที่ 13 มิ.ค.ของทุกปี เป็นวันช้างไทยเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว	400	4.54	.582	เห็นด้วยมาก	3
การบุกรุกทำลายป่าเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิด ปัญหาช้างป่า	400	4.52	.548	เห็นด้วยมาก	4
การสูญเสียที่อยู่อาศัยของช้างเป็นปัจจัย ที่คุกคามช้างป่า	400	4.46	.565	เห็นด้วย	5
การบุกเบิกป่าปลูกพืชเศรษฐกิจมีผลตามมา ทำให้ช้างป่าบุกกินพืชไร่	400	4.43	.553	เห็นด้วย	6
ช้างเป็นสัตว์ที่มีบุญคุณเพราะช่วยปกป้อง เอกราชของไทย	400	4.35	.488	เห็นด้วย	7
ช้างเป็นสัตว์ที่มีความเฉลียวฉลาดจึงควร ดูแลเป็นพิเศษ	400	4.20	.435	เห็นด้วย	8
ช้างป่าที่มีปัญหาในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็น ช้าง ที่ถูกปล่อยจากเมืองเข้าป่า	400	4.16	.733	เห็นด้วย	9
ปัญหาช้างป่าเกิดจากปัญหาที่มาจากมนุษย์ มากกว่าปัญหาที่มาจากสัญชาตญาณของสัตว์	400	4.13	.722	เห็นด้วย	10
ปัญหาช้างป่าเกิดจากการที่ช้างในปัจจุบัน มีลูกมากเกินไป	400	4.12	.760	เห็นด้วย	11
การขยายตัวของระบบไฟฟ้าและโทรศัพท์ มีผลให้เกิดปัญหาช้างป่า	400	4.00	.679	เห็นด้วย	12
การขยายตัวของหน่วยงานรัฐ (เช่นที่ทำกา รอำเภอ) ในเขตป่ามีผลต่อปัญหาพื้นที่หากิน ของช้างป่า	400	4.00	.675	เห็นด้วย	13
รวม	400	4.32		เห็นด้วย	

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดจันทบุรีมีทัศนคติในทางเห็นด้วย เมื่อพิจารณาจะสามารถแบ่งระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี ออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าที่เห็นด้วยมาก สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

1.1 ช้างป่าควรถือว่าเป็นสัตว์ประจำชาติของไทยที่คู่บ้านคู่เมืองมายาวนาน ($\bar{X} = 4.70$)

จากการศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาระดับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่า ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกว่าช้างป่าควรถือว่าเป็นสัตว์ประจำชาติไทยที่อยู่คู่บ้านคู่เมืองมายาวนาน

กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า (ทนง เมฆารากุล, สัมภาษณ์, 2559)

“ช้างเป็นสัตว์ที่อยู่คู่บ้านคู่เมืองมานานเพราะเป็นช้างศึกที่พระมหากษัตริย์ไทยทรงใช้ในการช่วยกอบกู้เอกราชบ้านเมืองมาช้านานเป็นสัตว์ที่มีความสง่างามเนื่องจากคนมองว่าเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญของประเทศ”

1.2 ภาวะแห้งแล้งในป่ามีผลให้เกิดปัญหาช้างป่า ($\bar{X} = 4.59$)

จากการศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาระดับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่า ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกว่าภาวะแห้งแล้งในป่ามีผลให้เกิดปัญหาช้างป่า

กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า (ประเคน คำชู, สัมภาษณ์, 2559)

“ทุกวันนี้เกิดจากสภาวะแห้งแล้งในป่า พี่ชพรณอาหารก็ไม่เพียงพอไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควรที่จะพอเป็นอาหารให้กับช้างที่อยู่ในป่า และเมื่อช้างลงมากินพืชสวนของเกษตรกรเพราะเป็นอาหารที่สมบูรณ์กว่าอาหารที่อยู่ในป่า ประกอบกับปริมาณช้างและปริมาณอาหารไม่เพียงพอต่อกัน”

1.3 มติที่ประกาศให้วันที่ 13 มิ.ค. ของทุกปีเป็นวันช้างไทยเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว ($\bar{X} = 4.54$)

จากการศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาระดับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่า ผลการศึกษาพบว่า มติที่ประกาศให้วันที่ 13 มิ.ค. ของทุกปีเป็นวันช้างไทยเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว

กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า (ประสิทธิ์ แซ่ลี, สัมภาษณ์, 2559)

“การที่ประกาศให้วันที่ 13 มี.ค. ของทุกปีเป็นวันช้างไทย โดย วันช้างไทย ริเริ่มจาก คณะอนุกรรมการประสานงานการอนุรักษ์ช้างไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานประสานงาน องค์การภาครัฐและเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ช้างไทย คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เนื่องจากเล็งเห็นว่าหากมีการสถาปนาวันช้างไทยขึ้น จะช่วยให้ประชาชนคนไทย หันมาสนใจช้าง รักช้าง ห่วงแหนช้าง ตลอดจนให้ความสำคัญต่อการให้ความช่วยเหลืออนุรักษ์ช้างมากขึ้น และเป็นการยกย่องให้เกียรติว่าเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญ”

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี

ความคิดเห็น	n	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
การปลูกพืชเป็นอาหารให้ช้างโดยมาก	400	4.67	.486	เห็นด้วยมาก	1
การจ่ายค่าชดเชยแก่เกษตรกรที่ช้างบุกรุก	400	4.60	.525	เห็นด้วยมาก	2
การพัฒนาดินโป่งเทียมในป่า	400	4.55	.546	เห็นด้วยมาก	3
การอพยพช้างระหว่างพื้นที่ให้มีวิธีการที่เหมาะสม	400	4.43	.530	เห็นด้วย	4
รัฐควรจัดพื้นที่ให้ช้างอยู่รวมกันได้	400	4.36	.530	เห็นด้วย	5
การดูแล ของชุมชน					
การติดหลอดไฟแสงสว่างในแหล่งชุมชนเพื่อไล่ช้าง	400	4.33	.762	เห็นด้วย	6
การขุดคูแนวกันช้างป่า	400	4.31	.518	เห็นด้วย	7
การจัดทำแนวเชื่อมต่อป่าทางเดินระหว่างพื้นที่	400	4.30	.548	เห็นด้วย	8
การเลี้ยงผึ้งไล่ช้าง	400	4.16	.634	เห็นด้วย	9
การสร้างรั้วกระแสไฟฟ้าระบบแบตเตอรี่	400	4.02	.448	เห็นด้วย	10
การจุดประทัดเสียงดังไล่ช้าง	400	3.83	.638	เห็นด้วย	11
การใช้จ่ายงบกำหนดควบคุมจำนวนช้าง	400	3.54	.696	เห็นด้วย	12
การยกเลิกกฎหมายคุ้มครองช้างป่า ในฐานะสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อกำจัดช้างได้	400	3.11	.930	ไม่แน่ใจ	13
รวม	400	4.17		เห็นด้วย	

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดจันทบุรีในภาพรวมมีทัศนคติในทางเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาจะสามารถแบ่งระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี ออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีที่เห็นด้วยมากที่สุดสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

1.1 การปลูกพืชอาหารให้ช้างโดยมาก ($\bar{X} = 4.67$)

จากการศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาประเด็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับการปลูกพืชเป็นอาหารให้ช้างโดยมาก

กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า (ทนง เมฆวารากุล, สัมภาษณ์, 2559)

“การปลูกพืชเป็นอาหารให้ช้างโดยมากเป็นวิธีที่ดีเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ช้างป่าลงมากินพืชสวนของเกษตรกร แต่ติดด้วยกฎหมายที่ไม่ให้ประชาชนเข้าไปแผ้วถางเพื่อที่จะปลูกสิ่งของในพื้นที่อนุรักษ์ทำให้อาหารของช้างป่าไม่เพียงพอกับปริมาณช้างที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี”

1.2 การจ่ายค่าชดเชยแก่เกษตรกรที่ช้างบุกรุก ($\bar{X} = 4.60$)

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับการจ่ายค่าชดเชยแก่เกษตรกรที่ช้างบุกรุก

กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า (ทนง เมฆวารากุล, สัมภาษณ์, 2559)

“ประชาชนเห็นด้วยที่จะมีการจ่ายค่าชดเชยให้แก่เกษตรกรที่ถูกช้างป่าบุกรุกกินพืชสวนของชาวบ้าน โดยวิธีการชดเชยคือการให้ต้นกล้าไปปลูกใหม่ ไร่ละ 1,600 บาทต่อ 1 ไร่ แต่ก็ไม่เพียงพอกับพืชผลที่เกษตรกรเสียไป เพราะประชาชนใช้เวลามากกว่าที่จะได้ผลผลิตออกมาและบางอย่างก็มีต้นทุนในการลงทุนสูง แต่ก็ยังมีความต้องการที่จะมีการจ่ายค่าชดเชยให้แก่เกษตรกรที่ถูกช้างป่ากินและทำลายพืชสวน”

1.3 การพัฒนาดินโป่งเทียมในป่า ($\bar{X} = 4.55$)

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับการพัฒนาดินโป่งเทียมในป่า

กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า (ทนง เมฆวารากุล, สัมภาษณ์, 2559)

“การพัฒนาดินโป่งเทียมเป็นวิธีการที่ดีเหมาะสมที่จะทำในป่าบริเวณพื้นที่อุทยานที่มีช้างป่าอาศัยอยู่ เพื่อเป็นพื้นที่หากินให้กับช้าง แต่ถ้าทำในพื้นที่ที่ใกล้กับพื้นที่ของเกษตรกรก็จะเป็นการเรียกให้ช้างลงมาในพื้นที่ของเกษตรกร”

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีที่ไม่แน่ใจ คือ การยกเลิกกฎหมายคุ้มครองช้างป่า ในฐานะสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อกำจัดช้างได้ ($\bar{X} = 3.11$)

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจกับการยกเลิกกฎหมายคุ้มครองช้างป่า ในฐานะสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อกำจัดช้างได้

กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า (ทนง เมธาวรากุล, สัมภาษณ์, 2559)

“การที่ประชาชนไม่แน่ใจกับการยกเลิกกฎหมายคุ้มครองช้างป่า ในฐานะสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อกำจัดปริมาณช้างได้ เพราะว่ามาจากสิ่งที่ประชาชนมองว่าช้างเป็นสัตว์คู่บารมีของพระมหากษัตริย์ไทย เป็นสัตว์ที่ดำรงอยู่คู่กับประเทศไทยมาเป็นเวลานาน และช้างเป็นยังผู้ปกป้องเอกราชแห่งชาติไทย ประวัติศาสตร์ชาติไทยได้ จารึกไว้ว่าช้างได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องเอกราช และความเป็นชาติให้แก่ชาวไทยหลายยุคหลายสมัย ประชาชนจึงไม่แน่ใจกับการที่จะยกเลิกกฎหมายนี้”

ตอนที่ 4 ทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าที (T-test) หรือการทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) มีสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
2. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
3. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
4. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
5. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
6. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน
7. ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีทัศนคติที่มีต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า แตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (T-test) หรือการทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ตารางที่ 11 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามเพศ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามเพศ	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	1	17.434	17.434	1.006	.317
ภายในกลุ่ม	398	6898.244	17.332		
รวม	399	6915.678	-	-	

จากตารางที่ 11 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 12 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามเพศ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามเพศ	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	1	3.325	3.325	.264	.607
ภายในกลุ่ม	397	4992.410	12.525		
รวม	398	4995.734	-	-	

จากตารางที่ 12 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 13 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามอายุ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามอายุ	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	4	150.957	37.739	2.204	.068
ภายในกลุ่ม	395	6764.720	17.126		
รวม	399	6915.677	-	-	

จากตารางที่ 13 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามอายุโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 14 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามอายุ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามอายุ	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	4	3.325	11.130	.886	.472
ภายในกลุ่ม	394	4992.410	12.567		
รวม	398	4995.734	-	-	

จากตารางที่ 14 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามอายุ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 15 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามการศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามการศึกษา	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	4	282.076	70.519	4.199	.002
ภายในกลุ่ม	395	6633.601	16.794		
รวม	399	6915.678	-	-	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ จะปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 16 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามการศึกษา เป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ไม่ได้ศึกษา ($\bar{X} = 4.40$)	ประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.41$)	มัธยมศึกษา / ปวส. ($\bar{X} = 4.34$)	ปริญญาตรี ($\bar{X} = 4.27$)	สูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 4.47$)
ไม่ได้ศึกษา	4.40	-	1	.997	.947	.997
ประถมศึกษา	4.41	-	-	.682	.026	.969
มัธยมศึกษา / ปวส.	4.34	-	-	-	.482	.589
ปริญญาตรี	4.27	-	-	-	-	.132
สูงกว่าปริญญาตรี	4.47	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 16 แสดงว่า จากการทดสอบโดยใช้ค่าเซฟเฟ่ (Scheffe') มีค่าที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ไม่ได้ศึกษาและระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 17 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามการศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทาง แก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามการศึกษา	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	4	55.987	13.997	1.116	.348
ภายในกลุ่ม	394	4939.747	12.537		
รวม	398	4995.734	-	-	

จากตารางที่ 17 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 18 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามที่อยู่อาศัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามที่อยู่อาศัย	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	10	1728.435	172.843	12.962	.000
ภายในกลุ่ม	389	5187.243	13.335		
รวม	399	6915.678	-	-	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จากตารางที่ 18 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามที่อยู่อาศัย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ จะปรากฏตามตาราง ดังนี้

จากตารางที่ 19 แสดงว่า จากการทดสอบโดยใช้ค่าเชฟเฟ (Scheffe') มีค่าที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 11 คู่ ได้แก่

1. ตำบลวัดใหม่กับตำบลท่าช้าง
2. ตำบลวัดใหม่กับตำบลจันทนิมิต
3. ตำบลวัดใหม่กับตำบลพลับพลา
4. ตำบลคลองนารายณ์กับตำบลท่าช้าง
5. ตำบลคลองนารายณ์กับตำบลจันทนิมิต
6. ตำบลเกาะขวางกับตำบลท่าช้าง
7. ตำบลเกาะขวางกับตำบลจันทนิมิต
8. ตำบลท่าช้างกับตำบลบางกะจะ
9. ตำบลท่าช้างกับตำบลหนองบัว
10. ตำบลหนองบัวกับตำบลพลับพลา
11. ตำบลหนองบัวกับตำบลจันทนิมิต

ตารางที่ 20 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามที่อยู่อาศัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามที่อยู่อาศัย	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	10	200.245	20.025	1.620	.099
ภายในกลุ่ม	398	4795.489	12.360		
รวม	398	4995.734	-	-	

จากตารางที่ 20 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามที่อยู่อาศัยโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 21 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามระยะเวลา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามระยะเวลา	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	5	158.896	31.779	1.853	.102
ภายในกลุ่ม	394	6756.782	17.149		
รวม	399	6915.678	-	-	

จากตารางที่ 21 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามระยะเวลาโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 22 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามระยะเวลา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทาง แก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามระยะเวลา	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	5	59.012	11.802	.940	.455
ภายในกลุ่ม	393	4936.722	12.562		
รวม	398	4995.734	-	-	

จากตารางที่ 22 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามระยะเวลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 23 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามการรับรู้ข่าวสาร

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามการรับรู้ข่าวสาร	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	4	102.999	25.750	2.074	.084
ภายในกลุ่ม	394	4892.735	12.418		
รวม	398	4995.734	-	-	

จากตารางที่ 23 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 24 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามอาชีพ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามอาชีพ	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	7	128.091	18.299	1.057	.391
ภายในกลุ่ม	392	6787.587	17.315		
รวม	399	6915.677	-	-	

จากตารางที่ 24 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 25 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกันตามอาชีพ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันตามอาชีพ	df	SS	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	7	88.738	12.683	1.011	.423
ภายในกลุ่ม	391	4906.952	12.550		
รวม	398	4995.734	-	-	

จากตารางที่ 25 แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 26 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ทิศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่า และแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
1. ความแตกต่างตามเพศ มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ
2. ความแตกต่างตามอายุ มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ
3. ความแตกต่างตามระดับการศึกษา มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อปัญหาช้างป่า	ยอมรับ
4. ความแตกต่างตามที่อยู่อาศัย มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ
5. ความแตกต่างตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อปัญหาช้างป่า	ยอมรับ
6. ความแตกต่างตามช่องทางการรับรู้ข้อมูลมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ
7. ความแตกต่างตามอาชีพ มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ
8. ความแตกต่างตามเพศ มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ
9. ความแตกต่างตามอายุ มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ
10. ความแตกต่างตามระดับการศึกษา มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ
11. ความแตกต่างตามที่อยู่อาศัย มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ
12. ความแตกต่างตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ
13. ความแตกต่างตามช่องทางการรับรู้ข้อมูลมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ
14. ความแตกต่างตามอาชีพ มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า	ไม่ยอมรับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ จะแบ่งหัวข้อการเสนอออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. การอภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อมาตรการแก้ไขปัญหาช้างป่า

ในจังหวัดจันทบุรี

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่ากลุ่มประชาชนในจังหวัดจันทบุรี มีทัศนคติในทางเห็นด้วยมากเกี่ยวกับปัญหาช้างป่า โดยภาพรวมจะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มที่มีความเห็นด้วยมาก ได้แก่ ช้างป่าควรถือว่าเป็นสัตว์ประจำชาติของไทยที่คู่บ้านคู่เมืองมายาวนาน ภาวะแห้งแล้งในป่ามีผลให้เกิดปัญหาช้างป่า มติที่ประกาศให้วันที่ 13 มิ.ค. ของทุกปีเป็นวันช้างไทยเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว เป็นต้น

ส่วนกลุ่มที่มีความเห็นด้วย ได้แก่ การสูญเสียที่อยู่อาศัยของช้างเป็นปัจจัยที่คุกคามช้างป่า การบุกเบิกป่าปลูกพืชเศรษฐกิจมีผลตามมาทำให้ช้างป่าบุกกินพืชไร่ ช้างเป็นสัตว์ที่มีบุญคุณเพราะช่วยปกป้องเอกราชของไทย เป็นต้น

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อมาตรการแก้ไขปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมจะสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มที่มีความเห็นด้วยมาก ได้แก่ การปลูกพืชเป็นอาหารให้ช้างโดยมาก การจ่ายค่าชดเชยแก่เกษตรกรที่ช้างบุกรุก การพัฒนาดินโป่งเทียมในป่า เป็นต้น

ส่วนกลุ่มที่มีความเห็นด้วย ได้แก่ การอพยพช้างระหว่างพื้นที่ให้มีวิธีการที่เหมาะสม รัฐควรจัดพื้นที่ให้ช้างอยู่รวมภายใต้การดูแลของชุมชน การติดหลอดไฟแสงสว่างในแหล่งชุมชนเพื่อไล่ช้าง เป็นต้น

ส่วนกลุ่มที่มีความเห็นไม่แน่ใจ ได้แก่ การยกเลิกกฎหมายคุ้มครองช้างป่า ในฐานะสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อกำจัดช้างได้

การอภิปรายผล

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ดังนี้

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายได้อย่างสอดคล้องกับแนวคิดของของเจลิว นูริภักดี (2540 : 18) เนื่องจากแนวคิดได้กล่าวถึงทัศนคติไว้ คือเป็นความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบที่มีต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ทัศนคติที่มีต่อสิ่งต่างๆ นั้น เกิดจากประสบการณ์หรือการเรียนรู้ทั้งสิ้น ดังนั้นจึงอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ได้รับเพิ่มเติม แต่กระบวนการเปลี่ยนแปลงอาจจะเร็วหรือช้าแล้วแต่ชนิดของทัศนคติและประสบการณ์ใหม่ที่จะได้รับ ในขณะที่ข้อค้นพบจากทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรี พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าคือกลุ่มที่มีความเห็นด้วยมาก ได้แก่ ช้างป่าควรถือว่าเป็นสัตว์ประจำชาติของไทยที่คู่บ้านคู่เมืองมายาวนาน ภาวะแห้งแล้งในป่ามีผลให้เกิดปัญหาช้างป่ามดที่ประกาศให้วันที่ 13 มิ.ค. ของทุกปีเป็นวันช้างไทยเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว เป็นต้น ส่วนกลุ่มที่มีความเห็นด้วย ได้แก่ การสูญเสียที่อยู่อาศัยของช้างเป็นปัจจัยที่คุกคามช้างป่า การบุกเบิกป่าปลูกพืชเศรษฐกิจมีผลตามมาทำให้ช้างป่าบุกกินพืชไร่ ช้างเป็นสัตว์ที่มีบุญคุณเพราะช่วยปกป้องเอกราชของไทยและมีความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาช้างป่า คือกลุ่มที่มีความเห็นด้วยมาก ได้แก่ การปลูกพืชเป็นอาหารให้ช้างโดยมาก การจ่ายค่าชดเชยแก่เกษตรกรที่ช้างบุกกรุก การพัฒนาดินโป่งเทียมในป่า เป็นต้น ส่วนกลุ่มที่มีความเห็นด้วย ได้แก่ การอพยพช้างระหว่างพื้นที่ให้มีวิธีการเหมาะสม รัฐควรจัดพื้นที่ให้ช้างอยู่รวมภายใต้การดูแลของชุมชน การติดหลอดไฟแสงสว่างในแหล่งชุมชนเพื่อไล่ช้าง เป็นต้น ส่วนกลุ่มที่มีความเห็นไม่แน่ใจ ได้แก่ การยกเลิกกฎหมายคุ้มครองช้างป่าในฐานะสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อกำจัดช้างได้

จากแนวคิดของเจลิว นูริภักดี จะชี้ให้เห็นว่าบุคคลแต่ละบุคคลจะมีทัศนคติที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นจะมีความเชื่อหรือความรู้สึกต่อเรื่องนั้นหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาอย่างไร จะมีผลเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ เป็นความคิดที่มีผลต่อความรู้สึกและอารมณ์ และความรู้สึกจะแสดงออกมาโดยทางพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังค้นพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศ ภูมิภาคพันธ์ (2549) ได้ทำการศึกษาการจัดการช้างป่าในเขตอุทยานเกี่ยวกับการขัดแย้งของคนกับช้างป่า เพื่อหามาตรการในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะสั้นและระยะยาว โดยมองว่าการใช้ความรู้วิชาการที่เหมาะสมเป็นเครื่องมือในการจัดการการแก้ไขปัญห และมองว่ามนุษย์ที่มีความรู้และความตั้งใจ มีความสำคัญที่จะทำให้การแก้ไขปัญหาคำเนินไปได้ด้วยดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยสามารถสรุปถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่ใช้ในการแก้ปัญหาช้างป่าในทัศนะของประชาชนในเชิงนโยบายได้ดังนี้

1. การผลักดันช้างป่าให้กลับเข้าสู่ป่าโดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน
2. การจ่ายค่าชดเชยให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเสียหายจากการที่ช้างป่าบุกรุกพื้นที่ทำกิน
3. การจัดทำแนวป้องกันไม่ให้ช้างป่าออกนอกพื้นที่ ได้แก่ การขุดคูรอบแนวเขต และการจัดทำแนวรั้วไฟฟ้า

4. การจัดแนวร่วมเฝ้าระวังช้างป่า

ส่วนมาตรการการแก้ไขปัญหาช้างป่าในระยะยาว คือ

1. การเสริมสร้างแนวเชื่อมป่า
2. การทำงานวิจัยเกี่ยวกับช้างที่เป็นประโยชน์ และจัดการประชากรช้างป่าไม่ให้เพิ่มขยายมากไปกว่าเดิม
3. การป้องกันการวางแผนใช้ประโยชน์จากที่ดิน ที่ไม่ดึงดูดช้างออกมาหากิน โดยการปลูกพืชสวนที่ไม่เป็นที่ดึงดูดของช้างป่าให้ออกมาหากินพืชสวนของเกษตรกร
4. การให้ความรู้ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างแนวร่วมทางสังคมเพื่อช่วยกันดูแล แก้ไขปัญหาช้างป่าให้เกิดผลดีในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่า และแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้คือ

1. ควรมีการทำวิจัยเรื่องทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า ในอนาคตอีก 3-5 ปีข้างหน้า หลังจากที่ได้มีการแก้ไขปัญหาช้างป่าแล้ว
2. ควรมีการทำวิจัยในเชิงสำรวจเกี่ยวกับความทัศนคติของประชาชนที่มีต่อปัญหาช้างป่า และแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า ในจังหวัดภาคตะวันออกทั้งหมด เพื่อจะได้เห็นข้อมูลภาพรวมทั้งภาค อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะในเชิงมาตรการเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในเขตจังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กรมอุทยานแห่งชาติ. (2559). **วิกฤติปัญหาช้างไทย**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.dnp.go.th/>. 22 กุมภาพันธ์ 2559.
- จังหวัดจันทบุรี. (2559). **จำนวนประชากรและบ้าน**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/districtList/S010107/th/14.htm>. วันที่ 22 มีนาคม 2559
- เจลิยว บุรีภักดี. (2540). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- “ช้างป่าแม่ลูกอ่อนเหยียบชาวบ้าน,”. (22 กุมภาพันธ์ 2558). **ผู้จัดการ**. หน้า 1.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2520). **การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จิตยา สุวรรณะชญ. (2520). **ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทนง เมฆวารากุล, เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. รุจิรา คำรอด, เป็นผู้สัมภาษณ์. (22 กันยายน 2559). **ที่เทศบาลตำบลพวา จังหวัดจันทบุรี**
- นริศ ภูมิภาคพันธ์. (2549). **การจัดการช้างป่าในเขตอุทยานฯ**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้.
- นิพนธ์ ถันธเสวี. (2511). **ทัศนคติของคนไทยบางกลุ่มต่อทหารอเมริกันที่ประจำในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริม.
- ประเคน คำชู, เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. รุจิรา คำรอด, เป็นผู้สัมภาษณ์. (22 กันยายน 2559). **ที่เทศบาลตำบลพวา จังหวัดจันทบุรี**
- ประทีป ลิสกุลรัถย์. (2547). **ความคิดเห็นของราษฎรต่อแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่ากูดุรีของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติกูดุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอกูดุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การบริหารทรัพยากรป่าไม้). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประสิทธิ์ แซ่ลี, เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. รุจิรา คำรอด, เป็นผู้สัมภาษณ์. (22 กันยายน 2559). **ที่เทศบาลตำบลพวา จังหวัดจันทบุรี**
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2531). **การวัดทัศนคติ**. นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลสาธา.ย.
- “พลายสีดอคู่สวน,” (16 มกราคม 2558). **เดลินิวส์**. หน้า 18.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.

- ศักดิ์ สุนทรธรมณี. (2531). เอกคติ. กรุงเทพฯ : รุ่งวัฒนาฯ
- ศุภกิจ วินิตพรสวรรค์ และธนาวุฒิ ศิริมานะกุล. (2557). **คู่มือความรู้เรื่องช้างและข้อควรปฏิบัติ
คนเมื่อพบช้างป่า**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้. (2559). **โครงการประยุกต์ใช้ข้อมูลจากการสำรวจระยะไกล และระบบสารสนเทศ
ภูมิศาสตร์ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน**. กรุงเทพฯ : คณะวนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตร.
- สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า ประเทศไทย. (2550 ก). **ทำการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่าง
คนกับช้างบริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน**. เพชรบุรี : สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่าและอุทยาน
แห่งชาติแก่งกระจาน.
- _____. (2550 ข). **เทคนิคการจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้าง**. กรุงเทพฯ :
แสงเมืองการพิมพ์.
- สมาพร คล้ายวิเชียร และคณะ. (2550). **แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้**.
บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุวิรัช รัตนมณีโชติ. (2536). **ความรู้และทัศนคติของพยาบาลต่อการบริจาคอวัยวะ**.
วิทยานิพนธ์ วท.ม. (พยาบาลศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไสว วังหงษา. (2547). **ประชากรและโครงสร้างทางประชากรของช้างป่าในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์
สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน จังหวัดฉะเชิงเทรา สระแก้ว จันทบุรี ระยอง และชลบุรี**.
ฉะเชิงเทรา : กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช.
- ไสว วังหงษา และคณะ. (2549). **ทำไมช้างป่าจึงออกหากินนอกพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
เขาอ่างฤๅไน**. ผลงานวิจัย และรายงาน ความก้าวหน้างานวิจัย ประจำปี 2548.
กรุงเทพฯ : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.
- อุทุมพร ไพลิน. (2540). **ความรู้ เจตคติ การปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(สิ่งแวดล้อมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/๗๕๗

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

๒๒๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลพวา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วยนางสาวรุจิรา คำรอด นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคินพนธ์เรื่อง “ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรี ที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่า” ซึ่งผู้ทำวิจัยได้หน่วยงานของท่านเป็นกลุ่มตัวอย่าง และจำเป็นต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรในเขตพื้นที่ของท่าน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขออนุญาตให้ นางสาวรุจิรา คำรอด เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลบุคลากรดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เพือกนำผล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๕

โทรสาร. ๐ ๓๕๔๗ ๑๐๗๕

E-mail:socialRBRU@hotmail.com

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/๗๕๖

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
๒๒๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย
เรียน คุณปริญญา เกษราชกุล สื่อสารมวลชนจังหวัดจันทบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วยนางสาวรุจิรา คำรอด นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคินพนธ์เรื่อง “ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรี ที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่า” ซึ่งผู้ทำวิจัยได้หน่วยงานของท่านเป็นกลุ่มตัวอย่าง และจำเป็นต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรในเขตพื้นที่ของท่าน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขออนุญาตให้ นางสาวรุจิรา คำรอด เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลบุคลากรดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เพือกนำผล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๕

โทรสาร. ๐ ๓๕๔๗ ๑๐๗๕

E-mail:socialRBRU@hotmail.com

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/๗๕๕

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

๒๒๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

เรียน หัวหน้าหน่วยงานพิทักษ์ป่าคลองครก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วยนางสาวรุจิรา คำรอด นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคนิพนธ์เรื่อง “ทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรี ที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่า” ซึ่งผู้ทำวิจัยได้หน่วยงานของท่านเป็นกลุ่มตัวอย่าง และจำเป็นต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรในเขตพื้นที่ของท่าน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขออนุญาตให้ นางสาวรุจิรา คำรอด เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลบุคลากรดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เพือกนำผล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๕

โทรสาร. ๐ ๓๕๔๗ ๑๐๗๕

E-mail:socialRBRU@hotmail.com

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง ทักษะคิดของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาข้างป่าและแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่า
 คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหา
 ข้างป่าและแนวทางแก้ไขปัญหาข้างป่า ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ในการนำไปศึกษาต่อไป
 คำแนะนำ : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ()

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา

() ไม่เคยเรียนหรือจบต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา	() ประถมศึกษา
() มัธยมศึกษา หรือปวช. / ปวส.	() ปริญญาตรี
() สูงกว่าปริญญาตรี	
4. ที่อยู่อาศัย ตำบล.....
5. ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน.....ปี
6. ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

() สื่อสิ่งพิมพ์/หนังสือพิมพ์	() โทรทัศน์
() วิทยุ	() สื่ออินเทอร์เน็ต
() การบอกเล่า	() อื่นๆ(ระบุ).....
- 7.อาชีพ

() เกษตรกร (โปรดระบุ).....	() รับจ้างอิสระ
() รับราชการ/รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานของรัฐอื่นๆ	() แม่บ้าน
() พนักงานภาคเอกชน	() นักเรียน/นักศึกษา
() ธุรกิจส่วนตัว	() อาชีพอื่นๆ (โปรดระบุ)...

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาช้างป่าในจังหวัดจันทบุรี

คำแนะนำ : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็น

ประเด็น	เห็นด้วย มาก	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยมาก
1. ช้างป่าควรถือว่าเป็นสัตว์ประจำชาติของไทย ที่คู่บ้านคู่เมือง					
2. มติที่ประกาศให้วันที่ 13 มิ.ค.ของทุกปี เป็นวันช้างไทยเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว					
3. ช้างเป็นสัตว์ที่มีบุญคุณเพราะช่วยปกป้อง เอกราชของไทย					
4. ช้างเป็นสัตว์ที่มีความเฉลียวฉลาดจึงควรดูแล เป็นพิเศษ					
5. ปัญหาช้างป่าเกิดจากการที่ช้างในปัจจุบันมีลูก มากเกินไป					
6. การสูญเสียที่อยู่อาศัยของช้างเป็นปัจจัยที่ คุกคามช้างป่า					
7. การบุกรุกทำลายป่าเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิด ปัญหาช้างป่า					
8. การบุกเบิกป่าปลูกพืชเศรษฐกิจมีผลตามมา ทำให้ช้างป่าบุกกินพืชไร่					
9. การขยายตัวของระบบไฟฟ้าและโทรศัพท์มีผล ให้เกิดปัญหาช้างป่า					
10. การขยายตัวของหน่วยงานรัฐ (เช่นที่ทำการ อำเภอ)ในเขตป่ามีผลต่อปัญหาพื้นที่หากินของ ช้างป่า					
11. ภาวะแห้งแล้งในป่ามีผลให้เกิดปัญหาช้างป่า					
12. ช้างป่าที่มีปัญหาในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นช้าง ที่ถูกปล่อยจากเมืองเข้าป่า					
13. ปัญหาช้างป่าเกิดจากปัญหาที่มาจากมนุษย์ มากกว่าปัญหาที่มาจากสัญชาตญาณของสัตว์					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาล้างป่าในจังหวัดจันทบุรี

คำแนะนำ : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็น

ประเด็น	เห็นด้วย มาก	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยมาก
1. การจุดประทัดเสียงดังไล่ช้าง					
2. การสร้างรั้วกระแสไฟฟ้าระบบแบตเตอรี่					
3. การขุดคูแนวกันช้างป่า					
4. การจัดทำแนวเชื่อมต่อป่าทางเดินระหว่างพื้นที่					
5. การยกเลิกกฎหมายคุ้มครองช้างป่า ในฐานะสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อกำจัดช้างได้					
6. การเลี้ยงผึ้งไล่ช้าง					
7. รัฐควรจัดพื้นที่ให้ช้างอยู่รวมภายใต้การดูแลของชุมชน					
8. การอพยพช้างระหว่างพื้นที่ให้มีวิธีการที่เหมาะสม					
9. การติดหลอดไฟแสงสว่างในแหล่งชุมชนเพื่อไล่ช้าง					
10. การปลูกพืชเป็นอาหารให้ช้างโดยมากในป่า					
11. การพัฒนาดินโป่งเทียมในป่า					
12. การจ่ายค่าชดเชยแก่เกษตรกรที่ช้างบุกรุก					
13. การใช้ยาคุมกำเนิดควบคุมจำนวนช้าง					

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 4 ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วในตอนที่ 1 ถึง 3 โปรดเขียนความเห็นและข้อเสนอแนะลงในช่องว่างข้างล่าง

4.1 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
.....
.....

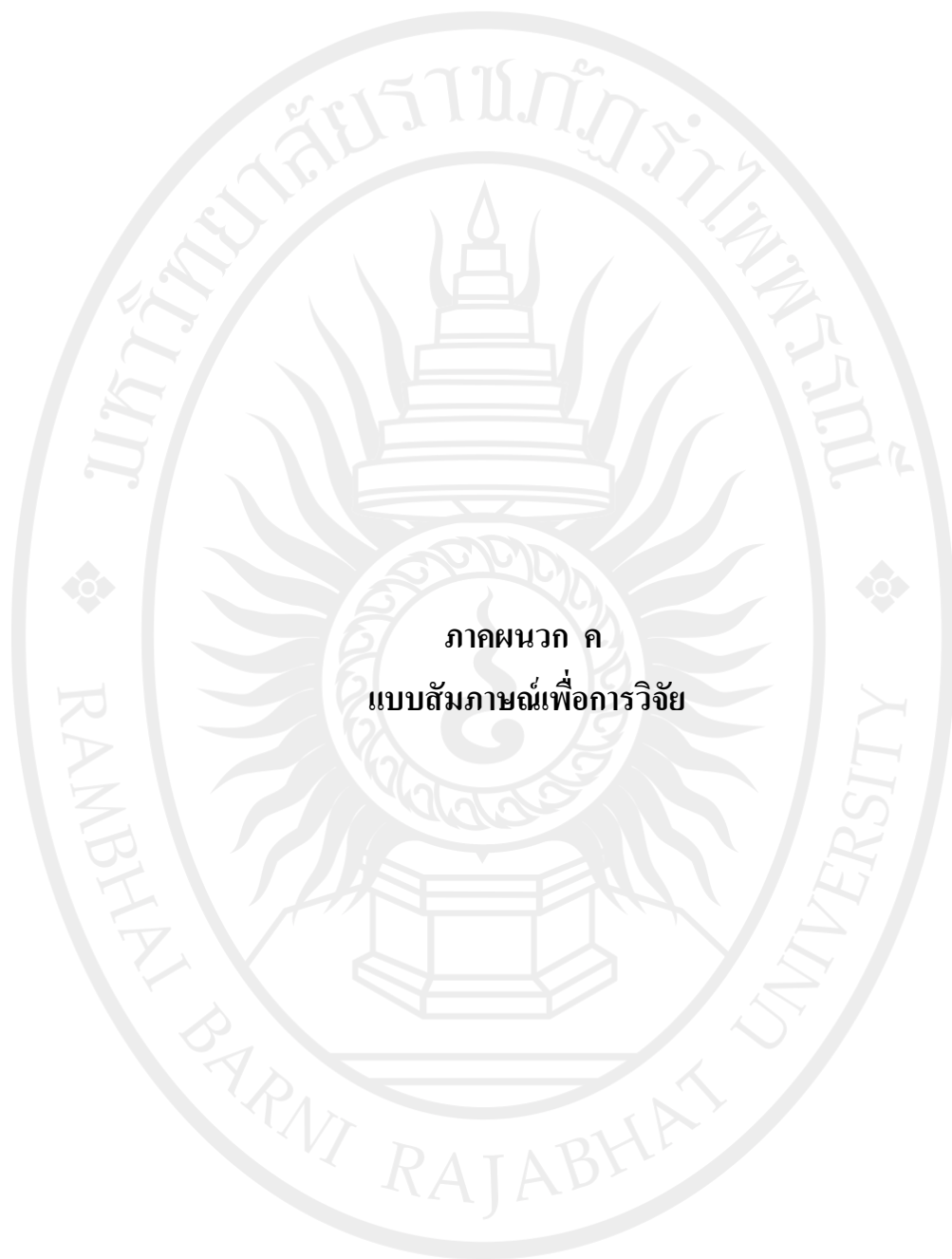
4.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....
.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แนวการสัมภาษณ์

วิจัยเรื่องทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางการแก้ไขปัญหช้างป่า

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

สถานภาพ.....

วันที่.....

1. ทำไมคนในอำเภอเมืองจันทบุรีถึงเห็นด้วยว่าช้างเป็นสัตว์ประจำชาติไทยที่อยู่บ้านคู่มืองมา
ยาวนาน

.....

.....

.....

.....

2. ทำไมคนในอำเภอเมืองจันทบุรีถึงเห็นว่าปัญหาช้างป่าเกิดมาจากภาวะแห้งแล้งในป่า

.....

.....

.....

.....

3. ทำไมคนในอำเภอเมืองจันทบุรีถึงเห็นด้วยที่ประกาศให้วันที่ 13 มิ.ค.ของทุกปีเป็นวันช้างไทย

.....

.....

.....

.....

4. ทำไมคนในอำเภอเมืองจันทบุรีถึงคิดว่าการบุกรุกทำลายป่าเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาช้างป่า

.....

.....

.....

.....

5. ทำไมคนในอำเภอเมืองจันทบุรีถึงเห็นด้วยว่าการปลูกพืชเป็นอาหารให้ช้าง โดยมากในป่าเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาช้างป่าที่ได้ผล

.....

.....

.....

.....

6. ทำไมคนในอำเภอเมืองจันทบุรีถึงเห็นด้วยกับการที่ควรจ่ายค่าชดเชยให้แก่เกษตรกรที่โดนช้างป่าบุกทำลายทรัพย์สิน

.....

.....

.....

.....

7. ทำไมคนในอำเภอเมืองจันทบุรีถึงเห็นด้วยว่าการพัฒนาดินโป่งเทียมในป่าเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาช้างป่าที่ได้ผล

.....

.....

.....

.....

8. เพราะอะไรคนในอำเภอเมืองจันทบุรีถึงไม่แน่ใจกับการยกเลิกกฎหมายคุ้มครองช้างป่าในฐานะสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อให้สามารถกำจัดช้างได้

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางสาวรุจิรา คำรอด
วัน เดือน ปีเกิด	4 พฤศจิกายน 2530
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	21 หมู่ที่ 1 ตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	เทศบาลตำบลแสลง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2545	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนศรียานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ.2548	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรียานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ.2552	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต รป.บ. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ.2559	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี